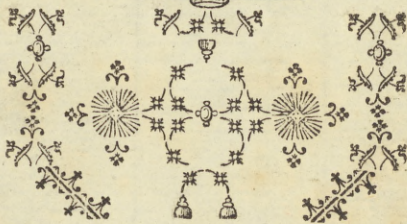

Danse
Historisk
Almanak,
for Aaret 1769.

Udgiven
af
det Kongelige Videnskaberne
SOCIETET.

ATHENÆUM

R I D B E R H A B N,

Sindes Tilkiøbs hos Directeuren over Hans Kongel. Majestæts og
Universitets Bogtrykkerie, *Nicolaus Christian Höpffner.*

Kærbærende Nar

regnes

Efter Christi Fødsel

1769.

Efter Verdens Skabelse	= = = =	5736
Periodi Julianæ	= = = =	6482
Siden Reformationen	= = = =	252
Siden den Oldenborgiske Stammes Regierings Anfang i disse Riger	= = = =	320
Siden Vor Allernaadigste Arve-Konges Kong Christian den Syvendes Fødsel	=	20
Fra Kong Christian den Femtes Danske Lovs Publication	= = = = = = =	86
Siden Souverainiteten blev indført	= =	109

De 12 Himmel-Tegn.

♈ Bedern	♏ Krabben	♊ Degten	♋ Steenbuk
♌ Lyren	♐ Løven	♍ Scorpion	♎ Vandmand
♍ Tvilling	♑ Jomfrue	♋ Skytten	♏ Fisken.

○ Solen.	☾ Ny Maane.	○ Fuld Maane.
) Første Qvarteer.	☾ Sidste Qvarteer.

Efter den

Forbedrede Calendar

Er

Søndags Bogstaven = = = = = A.

Imellem Juul og Fastelavn ere 5 Uger og 6 Dage.

JANUARIUS.

Haver 31 Dage.

○ i A den 19. Kl. 5. 13 Min. Eftermiddag.

Da- gene.	Navnene.	Zimmelsens forandringer.	C G.	C. N. D. Form	Væiret for Aaret 1767.	Gl. St.
F Om Christi Omfjærelse, Luc. 2.					D. 1. 7. 4. N. 1. 16. 56.	
S 1	Nyt Aar		☉	1. 52.	Snee, regn o. Blæst	21
M 2	Abel		☾	3. 3.	Snee og Blæst	22
Ti 3	Enoch		☾	4. 14.	Lyst og stærk Blæst	23
D 4	Methusalem	○ op. 8. 25.	☉	5. 21.	Klart og Blæst	24
T 5	Simeon	n. 3. 35.	☉	6. 20.	Klart og Vindigt	25
F 6	Hell. 3 Kong		☉	7. 11.	Lyst og Stille	26
Lo 7	Knud Hertog		☾	7. 59.	Lyst og Vindigt	27
F Jesus var 12 Aar gl. Luc. 2.					D. 1. 7. 18. N. 1. 16. 42.	
S 8	1 S. e. 4. 3 R.	○ d. 8. kl. 3.	☾	N. E.	Idem	28
M 9	Julianus	33 m. for.	☾	5. 42.	Lyst og Blæst	29
Ti 10	Paul. Erem.		☾	7. 4.	Lyst og Vindigt	30
D 11	Hugnius	○ op. 8. 18.	☉	8. 25.	Snee og Vindigt	31
T 12	Reinhold	n. 3. 42.	☉	9. 47.	Lyst og Vindigt	J. 1
F 13	Hilarius	d. 13 er Talsj.	☉	11. 10.	Klart og Vindigt	2
Lo 14	Fr	Fest i Norge.	☾	N. S.	Bland. og Vindigt	3
V Om Orhanpjet i Aana, Joh. 2.					D. 1. 7. 37. N. 1. 16. 23.	
S 15	2 S. e. 4. 3 R.	○ d. 15. kl. 9.	☾	0. 31.	Lyst og Stille	4
M 16	Marcellus	15 min. for.	☾	1. 56.	Bland. med Taage	5
Ti 17	Antonius		☾	3. 28.	Blandet og Stille	6
D 18	Prisca	○ v. 8. 7.	☉	4. 49.	Snee og Vindigt	7
T 19	Pontianus	n. 3. 54.	☉	5. 56.	Lyst og Vindigt	8
F 20	Jab. Sebast.		☉	6. 54.	Idem	9
Lo 21	Agnes		☉	7. 23.	Lyst og Stille	10
F Arbejd. i Vinggaard. Math. 20.					D. 1. 8. 2. N. 1. 15. 58.	
S 22	Septuages.	Vincentius	☉	D. E.	Lyst og Vindigt	11
M 23	Emerentius	○ d. 22. kl. 4.	☉	6. 15.	Blandet og Stille	12
Ti 24	Timotheus	53 min. for.	☉	7. 35.	Snee og Vindigt	13
D 25	Paul. Smv.	○ op. 7. 54.	☉	8. 53.	Lyst og Vindigt	14
T 26	Volicarpus	n. 4. 6.	☉	10. 10.	Idem	15
F 27	Chrisostom.		☉	11. 24.	Idem	16
Lo 28	Er. Pr. Frid.	Car. Magn.	☉	D. S.	Fugtigt og Blæst	17
F De 4 Slags Sædejord. Luc. 8.					D. 1. 8. 26. N. 1. 15. 34.	
S 29	Sexagesima	Chr. VII. 50 di	☉	0. 36.	Lyst og Blæst	18
M 30	Lovisa	○ d. 29. kl. 9.	☉	1. 48.	Kean og Vindigt	19
Ti 31	Vigilius	22 min. est.	☉	2. 57.	Sneefog og Blæst.	20

D. i
M. |

Historiske Hændelser.

- 1 1709. Kong Friderich IV. complimenteres i Venedig af 4 Raadsherrer.
 2 1661. Kriigs-Collegii Instrux af Kong Friderich III. given.
 3 1660. Kong Friderich III. til Giest paa Admiral Ruyters Skib.
 4 1696. Underretning om Iringerne med Hertugen af Holsten udkommer.
 5 1655. Grundhiem til en stor Deel afbrænder. 1618. Christianshavn faaer Stads-Privilegier.
 6 1621. En Hollandsk Gesandt ankommer til Kiøbenhavn.
 7 1524. Kiøbenhavn og Malmø overgives til Kong Friderich I. Paa denne Dag var i Hedenstæbet de Danske store Menneffe-Offer.
 8 1691. Princesse Christiana Charlotte begravet i Roskilde. 1720. Kong Friderich IV. forordner 30 Compagnier Matroser.
 9 1693. Hertug Anton Ulrich af Wolfenbüttel faaer Elephant-Ordenen. 1713. Vice-Admiral Warfod stikker i Søen med sin Esadre af 10 Skibe.
 10 1618. Statsholder Brende Ranzow doer. 1605. Kong Christian IV. skienker et Bibliothek til Universitetet.
 11 1678. Arias-Cancelliet indrettes i Kiøbenhavn.
 12 1614. Holmens Kirke indvies 1716. Taksigelse af Prædikestolene, og Frydes Skud af Boldene og Bloden for Kongens Sejrvindinger.
 13 1761. Anordning om Kiøbstadernes Brand-Casse i Danmark.
 14 1461. Kong Christian I. byldes i Hamborg. 1766. Kong Friderich V. doer paa Kiøbenhavns Slot, Kong Christian VII. tiltræder Regieringen.
 15 1612. Torgen Drabe rykker op med Hof-Ranen til Everrige.
 16 1693. En prægtig Masquerade paa Slottet, hvorpaa en Medaille er slagen.
 17 1746. Kron-Prinds Friderich gjør en Reise til Noen. 1601. Rigets Hofmester Christoffer Valkendorf doer.
 18 1661. Souverainitets Instrumentet underskrides af Professorerne.
 19 1523. Den Tidsske Adet opsiges Kong Christian II. Huldskab. 1525. Dronning Elisabeth af Danmark doer i Skandern.
 20 1603. Forlig med Sverige sluttet mellem Ulfsbæk og Ånæred. 1750. Frides
 21 1458. Hertua Hans byldes til Konge i Sverige. Crichsværn i Norge anlegg.
 22 1628. Spiret paa St. Nicolai Taarn i Svendborg nedfalder. 1582. Kong Knud den Helliges Urne findes i St. Knuds Kirke i Odense. 1607. Kong Christian IV. sender T. Charisius til Holland.
 23 1678. Hert Friderich af Gotha faaer Elephant-Ordenen. 1665. Den første store Galley byat i Norge. 1682. Den Kongel. Hof-Aet i Kiøbenhavn oprettet. 1739. Indskote-Anstalter paa Landet i Danmark og Norge.
 24 1725. Undersaatterne tillades hver Onsdag at indkomme for Hans Majestæt Kong Friderich IV. selv med deres Memorialer.
 25 1617. Kong Christian IV. sender 2de Ganacere til Os nabryg og Ferden.
 26 1639. Kong Christian IV. i Skoven ved Rendsborg lader hugge en Kiol til den store Lykkepot 1661. K. Friderich III. setter en ny Lov-Commission.
 27 1716. Kiøbenhavns Borcere i fuld Gevær paa Boldene.
 28 1768. Kron-Prinds Friderich fødes.
 29 1639. Den Hollandske Resident har Audience i Rendsborg. 1749. Kong Christian VII. fødes.
 30 1653. Kongen af Sverige gaar med sin Armee over Isen fra Jylland til Sjen.
 31 1699. Et Assisens-Huus i Kiøbenhavn oprettet.

FEBRUARIUS.

Haver 28 Dage.

○ i den 18. Kl. 8. 4 Min. Formiddag.

Dagene.	Navnene.	Himmels forandringer.	☾ G.	☽ D. N. V. For.	Væiret for Aaret 1767.	Bl. St.
D 1	Brigida	○ op. 7. 42.	♄	4. 0.	Tykt og Bindigt	21
E 2	Kyndelmisse	n. 4. 19.	♄	4. 35.	Tykt og Blæst	22
F 3	Blasius		♃	5. 43.	Taae og Stille	23
Lo 4	Beronica		♃	6. 13.	Idem	24
F Om Christi Daab, Math. 3.					D. l. 8. 56. N. l. 15. 4.	
G 5	Fastelavn		♄	6. 36.	Bland. og Bindigt	25
M 6	Dorothea	● d. 6. kl. 6.	♄	7. 1.	Klart og Bindigt	26
Ti 7	Hvide Tisd.	7 min. est.	♄	N. E.	Tykt og Bindigt	27
D 8	Afke Onsdag	○ op. 7. 27.	♄	7. 24.	Smaa rusto. Bind.	28
E 9	Apollonia	n. 4. 34.	♄	8. 48.	Fugt. taag. v. Bind.	29
F 10	Scholastica		♄	10. 15.	Tykt og Bindigt	30
Lo 11	Euphros.		♄	11. 43.	Tykt og Blæst	31
F Jesus fristes af Diæv. Math. 4.					D. l. 9. 29. N. l. 14. 36.	
G 12	i Sønd. i f.		♄	N. S.	Snee og Bindigt	F. I
M 13	Benignus	● d. 13. kl. 5.	♄	1. 11.	Blandet o. Bindigt	2
Ti 14	Valentinus	5 min. est.	♄	2. 31.	Snee og Bindigt	3
D 15	Tamperd.	○ op. 7. 12.	♄	3. 43.	Idem	4
E 16	Juliana	n. 4. 49.	♄	4. 38.	Tykt og Bindigt	5
F 17	Findanus		♄	5. 18.	Idem	6
Lo 18	Concordia		♄	5. 47.	Blandet o. Bindigt	7
F Den Canan. Qvinde, Math. 15.					D. l. 9. 57. N. l. 14. 3.	
G 19	2 Sønd. i f.		♄	6. 7.	Tykt og Bindigt	8
M 20	Eucharus	○ d. 20. kl. 6.	♄	D. E.	Taae	9
Ti 21	Samuel	54 min. est.	♄	6. 29.	Idem	10
D 22	Ped. Stoel	○ op. 6. 56.	♄	7. 45.	Idem	11
E 23	Papias	n. 5. 5.	♄	9. 2.	Tykt og Bindigt	12
F 24	Matthias		♄	10. 16.	Taae	13
Lo 25	Victorinus		♄	11. 25.	Klart og Blæst	14
F Jes. drev Dævel ud, Enc. II.					D. l. 10. 30. N. l. 13. 30	
G 26	3 S. i Faste		♄	D. S.	Blandet og Blæst	15
M 27	Procopius	● d. 28. kl. 6	♄	0. 38.	Blandet og Storm	16
Ti 28	Øhlegaard	40 min. est.	♄	1. 46.	Bland. o. st. Blæst.	17

D. i
M.

Historiske Hændelser.

- 1 1241. Kong Waldemar II. forlæner Greve Claus Norre-Halland. 1714. De erobrede Svenske Sejerstegn indføres paa Toighuset i Kiøbenhavn.
- 2 1611. Hertug Ulrik fødes. 1621. Rigets Raad kommer sammen i Kiøbenh.
- 3 1014. Kong Knud udraabes af Krigs-Folket for Konge i Danmark. 1716. De Svenske gif lover Isen fra Skane til Siell., og mistede deres Skot.
- 4 1659. De Svenske aflaaes for Friderichshald. 1710. Indføres i Kiøbenhavn de ved Korsbroe fangne Svenske med deres Sejerstegn.
- 5 1658. Bar Kong Carl Gustav i Svenborg. 1734. Det Beskindske og Guineiske Compagnie af Kong Christian VI. octroyeret.
- 6 1728. Det Ostindiske Compagnie octroyeres af Kong Friderich IV.
- 7 1714. Rønningen gaaer over til de Danske.
- 8 1745. Cartel oprettet med Churfursten af Coln.
- 9 1607. Kong Christian IV. giver i. Rosenobel i Stoffen uden for Kiøbenh.
- 10 1766. Forordning om Fælleskabets Ophævelse i Hert. Slesvig. 1736. Examina Jurid. ved Universitetet, anordnes af Kong Christ VI.
- 11 1659. De Svenske aflaae i Stormen for Kiøbenhavn. 1711. Jordskæls fornemmes ved Kiøbenhavn, Koeskilde og Kiøge. 1767. Taksigelsens Fest i Danmark affkaffet.
- 12 1647. Tractat med Holland om Tolden i Sundet. 1680. Et Islandsk og Færøes Compagnie i Kiøbenhavn oprettet. 1766. Kronprindsens Regiment faaer Navn af Kongens Regiment.
- 13 1747. Et Liv-Rente-Societet i Kiøbenhavn indrettet. 1767. Kenterne nedsettes ved en kongelig Forordning til 4 pro Cento.
- 14 1588. Hertua Hans den Yngeres Vilager. 1629. Kong Christian IV. taber sin Signet-Ring af Fingeren.
- 15 1699. Kong Christian IV. beseer de nye Fæstnings-Verker i Krempe.
- 16 1704. Slots-Loven paa Aggershus Slot i Norge anordnet.
- 17 1500. Det Ditmarske Niederlag, i hvilket Dannebrogs-Fanen bortkom. 1549. K. Christian II. fores fra Sønderborg til Kallundborg. 1734. Beisenhus-Kirken i Kiøbenhavn indviet.
- 18 1714. Taksigelse i Kiøbenhavns Kirker for Rønningens Erobring.
- 19 1635. Hertua Friderich hyldes til Erkebisp i Bremen.
- 20 1629. Kongernes Chr. IV. og Gust. Adolphi Sammenkomst paa Grændserne.
- 21 1682. Sæbeshyderiet i Kiøbenhavn privilegeres. 1702. Kong Friderich IV. ophæver Borne-de-Rettigheden. 1748. Kongen modererer Under-saatternes Skatter formedelt Dvægsygen.
- 22 1519. Hertua Hans Kong Christian II. Søns fødes. 1701. Land-Milicen oprettes af Kong Friderich IV.
- 23 1559. Kong Christian III. Liig fores fra Kolding til Odense. 1731. Kong Christian VI. udgiver Instrux for Højeste Ret.
- 24 1747. Kong Friderich V. giver det kongel. Danske Selskab Friheder.
- 25 1767. De 3 Kroner paa Kiøbenhavns Ræhd af Drio-Is borttrykket.
- 26 1677. Christianopol uden Nød aaer over til de Svenske.
- 27 1617. Kong Christian IV. med sit Hoflager drager fra Skanderb. til Horsens.
- 28 1589. Walkendorfs Collegium i Kiøbenhavn indvies. 1705. Land-Milicen i Norge sættes paa en fast God af Kong Friderich IV. 1720. Kron-prins Christian sidder første Gang i Højeste Ret.

MARTIUS.

Haver 31 Dage.

○ i den 20. Kl. 8. 30 Min. Formiddag.

Dagene.	Navnene.	Himmels forandringer.	C G.	C. D. N. D. Form.	Været for Aaret 1757.	Gl. St.
D 1	Albinus	○ op. 6. 40.	♄	2. 44.	Klart og Blæst	18
E 2	Simplicius	n. 5. 21.	♃	3. 32.	Regn og Windigt	19
F 3	Lucius		♃	4. 10.	Lyst og Stille	20
Lo 4	Adrianus		♃	4. 40.	Blandet o. Windigt	21
V Jesus spiser 5000 M. Joh. 6.					D. l. 11. 0. N. l. 13. 0.	
G 5	Midfaste		♄	5. 2.	Taaget og Windigt	22
M 6	Gottfred		♄	5. 22.	Lyst og Windigt	23
Ti 7	Perpetua		♄	5. 38.	Lyst og st. Blæst	24
D 8	Beata	○ op. 6. 24.	♄	N. E.	Blandet og Blæst	25
E 9	40 Riddere	n. 5. 37.	♄	7. 57.	Idem	26
F 10	Edel	● d. 8. fl. 7.	♄	9. 28.	Blandet o. Windigt	27
Lo 11	Thala	41 m. for.	♄	10. 28.	Lyst og Windigt	28
V Jod. vilde stene Jesum. Joh. 8.					D. l. 11. 32. N. l. 12. 28	
G 12	5 S. i Faste	Gregorius	♄	N. F.	Idem	MI
M 13	Macedonius		♄	0. 23.	Blandet og Blæst	2
Ti 14	Eutychius		♄	1. 39.	Driveskyero. Blæst	3
D 15	Zacharias	○ op. 6. 8.	♄	2. 40.	Lyst og Windigt	4
E 16	Gudmund	n. 5. 53.	♄	3. 25.	Blandet o. Windigt	5
F 17	Giertrud	● d. 15. fl. 0.	♄	3. 56.	Snee og st. Blæst	6
Lo 18	Mar. Beb.	42 m. for.	♄	4. 19.	Lyst og Blæst	7
V Christi Jndt. i Jerus. Math. 21.					D. l. 12. 5. N. l. 11. 55.	
G 19	Palme-Søn.		♄	4. 37.	Lyst og Stille	8
M 20	Gordius	d. 20 Jevnd.	♄	4. 52.	Regn og Taage	9
Ti 21	Benedictus	Vaar beg.	♄	5. 6.	Idem	10
D 22	Paulus	○ op. 5. 52.	♄	D. E.	Lyst	11
E 23	Skier-Tors.	n. 6. 9.	♄	8. 6.	Blandet og Stille	12
F 24	Lang Fred.	○ d. 22. fl. 9.	♄	9. 10.	Idem	13
Lo 25	Lydder	49. m. for.	♄	10. 39.	Lyst og Stille	14
V Om Christi Opstand. Marc. 16.					D. l. 12. 38. N. l. 11. 22	
G 26	Paaskedag		♄	11. 39.	Idem	15
M 27	2 Paaskedag		♄	D. F.	Blandet o. Windigt	16
Ti 28	3 Paaskedag	○ op. 5. 36.	♄	0. 40.	Lyst og Windigt	17
D 29	Jonas	n. 6. 25.	♄	1. 32.	Idem	18
E 30	Guido	● d. 30. fl. 1.	♄	2. 14.	Idem	19
F 31	Strid. V. Søds.	57 min. est.	♄	2. 46.	Blandet	20

D. i
M.

Historiske Hændelser.

- 1 1617. Hans Hinge beretter Kong Christian IV. om sit Xrende i Sverige.
- 2 1619. Kong Gustav Adolph tager Afsked fra Kong Christian IV. 1460. Kong Christian I. hylsdes af Holstenerne.
- 3 1766. Det Kongelige Liig sees paa Caraphalguen i Slotskirken.
- 4 1621. Den Brandenburgske Gesant Bessin har Audience hos Kongen. 1661. Den første Høieste Ret holden efter Souverainiteten.
- 5 1739. Fortlig mellem Danmark og Hannover, angaaende Steinhorsk.
- 6 1621. Henrik Ranzow forsendes til Keyseren.
- 7 1743. Kron-Prinds Friderich tager Sæde i Høieste Ret.
- 8 1692. Kron-Prinzen af Danmark kommer til Rom.
- 9 1535. Den fanane Marcus Meyer forræsker Varberg Slot. 1683. Krigs-Artiklerne og Krigs-Rets Instruction af Kong Christian V. udgivne.
- 10 1767. Isgangen paa Eloen i Molde ruinerer Byens Mølle-Verker.
- 11 1515. Knappen af Vor Frue Spir nedblæser. 1610. Staden Abentræe afbrænder. 1699. Griffensfeld døer i Trundhiem.
- 12 1525. Klokkerne gaae over alt Riget for Dronning Elisabeth.
- 13 1756. Handels-Tractat med Republikken Genua. 1702. De Danske Trop-pers Tapperhed under Prinz Eugenio for Mantua.
- 14 1666. Kong Friderich III. opretter Ober-Hof-Retten i Norge. 1709. Kong Friderich IV. ankommer til Florenz.
- 15 1710. De Danske Tropper forlade Skaane. 1721. Dronning Lovise døer.
- 16 1598. Froken Eleonora Christina døer i Mariæ Kloster. 1571. Hertug Magnus ophæver Beleiringen for Nevel.
- 17 1616. Det Ostindiske Compagnie i Kiøbenhavn oprettet.
- 18 1609. Kong Friderich III. fødes til Haderslev. 1766. Høystfelig Kong Fri-derich V. Paa Procession.
- 19 1430. Kong Erik af Pommeen lunderer en Dom i Kalmar.
- 20 1540. Gæte-Vagt imellem Christina af Danmark og Francisc. aflothringen.
- 21 1201. Den Danske Erke-Biskop Absalon døer. 1292. Fordrag mellem Her-terne af Holsten og Hamborgerne.
- 22 1760. Banqven forsaes med flere Interessenter. 1660. Capitain Robbert sanaer Forsken af Anhalt ved Draxholm.
- 23 1354. Kong Waldemar til Avenion faaar af Paven en viet Rose.
- 24 1623. Et stort Jordskælv i Norae.
- 25 1676. Præsident Nielsman fort i Kiøbenhavn.
- 26 1685. Dronning Sophia Amalia Liig-Procesion til Koeffilde.
- 27 1641. Kong Christian IV. giver den Lydske Kirke Privilegier i Kiøbenhavn.
- 28 1659. Nogle Fortresser i Africa overgives Kong Friderich III. 1721. Gives Instruction for de paa 12 Rytter-Districte stiftede 240 Skoler. 1767. Dronning Carolina Mathilda beseer de Astronomiske Indret-ninger paa Rinde Laarn.
- 29 1661. St. Laurentii Kirke i Tjehoe paa ny indviet.
- 30 1757. Friderichs Hospital indvies.
- 31 1616. Hert. Johan Adolf døer paa Gottorp. 1723. Kong Friderich V. fødes. 1754. Foundation for Skildre-Academiet. 1759. Foundation for Na-turalierne paa Charlottenborg. 1765. Kron-Prinz Christians Con-firmation i Slots-Kirken.

APRILIS.

Haver 30 Dage.

○ i den 19. Kl. 9. 19. Min. Eftermiddag.

Da- gene.	Navnene.	Zimmelsens forandringer.	C G.	C. D. N. D. Form.	Været for Aaret 1767.	Gl. St.
V i Hugo						
V Jesu k. ind ad l. Døre. Joh. 20.						
S 2	S. e. Paaske		♄	3. 10.	Klart	21
M 3	Nicatas		♄	3. 31.	Lyst	22
Ti 4	Ambrosius		♄	3. 48.	Blandet o. Vindigt	23
D 5	Irene	○ op. 5. 20.	♄	4. 4.	Lyst	24
L 6	Cirtus	n. 6. 41.	♄	4. 17.	Blandet og Stille	25
F 7	Caesippus	● d. 6. kl. 5.	♄	4. 35	Blandet o. Vindigt	26
Lo 8	Tanus	40 m. ett.	♄	N. E.	Klart og Vindigt	27
V Jesus er en god Hyrde. Joh 10.						
S 9	S. e. Paaske		♄	10. 7.	Klart og Stille	28
M 10	Ezechiel		♄		D. l. 13. 41. N. l. 10. 19	
Ti 11	Leo		♄	11. 30.	Klart og Blæst	29
D 12	Julius	○ op. 5. 4.	♄	N. S.	Blandet og Blæst	30
L 13	Justinus	n. 6. 57.	♄	0. 38.	Klart og Blæst	31
F 14	Tiburtius	● d. 13. kl. 8.	♄	1. 24.	Blandet og Blæst	AI
Lo 15	Chr. V. Gødsf	53 m. for.	♄	2. 4.	Idem	2
V Christi Bortg. til Gader. Joh. 16.						
S 16	S. e. Paaske		♄	2. 32.	Lyst og st. Blæst	3
M 17	Anicetus		♄	2. 51.	Divesthyer o. Blæst	4
Ti 18	Clemerius		♄		D. l. 14. 14. N. l. 9. 46.	
D 19	Daniel	○ op. 4. 48.	♄	3. 5.	Blandet o. Vindigt	5
L 20	Sulpitius	n. 7. 13.	♄	3. 20.	Klart og Vindigt	6
F 21	Bededag	○ d. 21. kl. 1.	♄	3. 34.	Idem	7
Lo 22	Cajus	34 m. for.	♄	3. 48.	Blandet og Blæst	8
V Helliga Hands Sendelse, Joh. 16.						
S 23	S. e. Paaske	Georgius	♄	4. 1.	Lyst og Blæst	9
M 24	Albertus		♄	D. E.	Stuagtigt og Vindigt	10
Ti 25	Marc. Lo.		♄	9. 34.	Regn og Stille	11
D 26	Cletus	○ op. 4. 32.	♄		D. l. 15. 45. N. l. 9. 15.	
L 27	Charlotta	n. 7. 29.	♄	10. 37.	Lyst og Vindigt	12
F 28	Batalis	● d. 29. kl. 5.	♄	11. 33.	Idem	13
Lo 29	Petr. Mart.	37 m. for.	♄	D. S.	Klart og Vindigt	14
V Bedet i Jesu Navn, Joh. 16.						
S 30	S. e. Paaske		♄	0. 17.	Idem	15
M 31			♄	0. 52.	Regn og Vindigt	16
			♄	1. 20.	Klart	17
			♄	1. 40.	Klart og Vindigt	18
V Bedet i Jesu Navn, Joh. 16.						
S 30	S. e. Paaske		♄	1. 58.	Idem	19

Historiske Hændelser.

- 1 1766. De til Bergen opsendte Commissarier kom tilbage til Kiøbenhavn: 1220 Dron. Berngerd doer. 1724. Tre Haller løbe ud paa gl. Holm.
- 2 1621. Dronning Sophia laaner Kongen af England 100000 Rdir. 1734. Det si. se Guld-Horn fundet i Møgeltonder-Cogn.
- 3 1766. Kong Christian VII. faaer den Svenske Seraphiner-Orden. 1680. Den Svenske Ambassadeur Gyldenstjernes Indtog i Kiøbenhavn.
- 4 1764. Det Norske General-Krigs-Directorium oprettet. 1656. Trinitatis Kirke i Kiøbenhavn indvies.
- 5 1644. Kong Christian IV. leaager sig for Gottenborg med 11 Orlogs Skibe. 1766. Begyndte Hekla paa Island at brænde.
- 6 1659. En Engellsk Flode ankommer i Sundet.
- 7 1525. K. Frid. I. vinder Slaget for Lund. 1694. Høibroe begyndt at bygges.
- 8 1752. Kong Friderich V. formales med Dronning Juliana Maria.
- 9 1363. Dronning Margaretes Bilager i Kiøbenh. med K. Haagen af Norge.
- 10 1740. Kron-Prinzens Confirmations-Act af Slotskirken.
- 11 1685. De Reformerede faaer Privilegier af Kong Christian V.
- 12 1732. Det Asiatiske Compagnie octroyeres af Kong Christian VI.
- 13 1767. Det kongel. octroyerede Gilde-Compagnie i Altona oprettet.
- 14 1693. Kron-Prinzen kommer til Kiøbenhavn fra sin Identlands-Reise.
- 15 1700. K. Frid. IV. og Dronning Lovise salves til Frideriksborg. 1683. Den Danske og 1687. Den Norske Lov publiceres.
- 16 1766. Friderichs Kirke paa Alheden i Jylland indvies.
- 17 1739. General Forst-Amtet i Norge oprettet.
- 18 1747. Det Falskerste og Moenske Regiment oprettes. 1681. Største Deelen af Trundhim afbrænder.
- 19 1699. Vor Frelfers Kirke paa Christianshavn indvies i det kongel. Herkøbs Nærver. 1590. Princ. Elisabeths Bilager med Hert. af Brunsvig.
- 20 1726. Assurance-Compagniet octroyeret af Kong Friderich IV.
- 21 1680. K. Christ. V. holder et Carrousel i Kiøbenh. 1733. Kong Christ. VI. leaager den første Grundsteen til Christiansborg-Slot.
- 22 1664. Friderichsodde faaer det Navn Fridericia.
- 23 1550. Nogle Forster besøge K. Christ. III. til Reinfeld. 1512. Fred sluttet mellem Kong Hans og Hansfædterne.
- 24 1709. Kong Frid. IV. er udi Bologna. 1661. Auctions-Væsenet i Kiøbenhavn af Kong Friderich III. bevilget.
- 25 1530. Graabrødrene i Kiøbenhavn forlade deres Kloster.
- 26 1640. Capellet paa Torse indvies af Biskoppen D. Hans Michelsen. den Hellig Trefoldighed til Ere.
- 27 1615. De tre Partier af Viborg afbrænder. 1630. Kong Christian IV. i Livs-Gare ved Glykstad.
- 28 1744. Et Carrousel holdes i Kiøbenhavn.
- 29 1597. Nyge Brahe forlader Hveen. 1621. Kong Christian IV. haver nogle af Borgerfabet til Giest, som havde skudt med om en Dre.
- 30 1766. Brand-Compagniet viser sine Indretninger for Kongen paa Slots-Pladsen. 1736. Kong Christian VI. gjør en ny Indretning til Anatomiens og Chirurgiens Opkomst. 1738. Treue Kirke i Kiøbenhavn indvies.

○ i KK den 20. Kl. 10. 9 Min. Eftermiddag.

Da- gene.	Navnene.	Himmels forandringer.	C G.	C D. N. D. For.	Været for Aaret 1767.	Cl. St.
M 1	Philip Jacob			2. 14.	Klart og Vindigt	20
Li 2	Athanasius			2. 29.	Blandet og Sne	21
D 3	Kaarsmisse	○ op. 4. 18.		2. 45.	Klart og Blæst	22
L 4	Chr. Zinself.	n. 7. 43.		3. 4.	Lykt og Blæst	23
F 5	Gothardus	● d. 6. kl. 1.		3. 26.	Regn og Blæst	24
Lø 6	Joh ant. port.	52 m. for.		N. E.	Blandet o. Vindigt	25
V Naar Trostieren komer, Joh. 15					D. 1. 15. 42. N. 1. 8. 18.	
S 7	6 S. e Paaske			10. 24.	Idem	26
M 8	Stanislaus			11. 23.	Klart og Vindigt	27
Li 9	Casparus			N. S.	Blandet o. Vindigt	28
D 10	Gordianus	○ op. 4. 4.		0. 8.	Blandet og Blæst	29
L 11	Mamertus	n. 7. 57.		0. 39.	Lykt og Vindigt	30
F 12	Vancratius	● d. 12. kl. 6.		1. 1.	Klart og Vindigt	MI
Lø 13	Jugennus	25 m. est.		1. 18.	Idem	2
V Hvo mig elsker, Joh. 14.					D. 1. 16. 10. N. 1. 7. 50.	
S 14	Pinzedag	Christian		1. 31.	Regn og Vindigt	3
M 15	2 Pinzedag	Sophia		1. 46.	Lykt og Vindigt	4
Li 16	3 Pinzedag	Sara		1. 49.	Klart og Vindigt	5
D 17	Tamperdag	○ op. 3. 50.		2. 13.	Idem	6
L 18	Ericus	n. 8. 11.		2. 33.	Lykt og Blæst	7
F 19	Potent ana	○ d. 20. kl. 5.		2. 48.	Lykt og Vindigt	8
Lø 20	Angelica	35 m. est.		D. E.	Idem og Regn	9
V Christus og Nicodemus, Joh. 3.					D. 1. 16. 34. N. 1. 7. 26.	
S 21	Trinitatis			9. 29.	Blandet o. Vindigt	10
M 22	Casius			10. 16.	Idem	11
Li 23	Desiderius			10. 54.	Lykt og Vindigt	12
D 24	Esther	○ op. 3. 39.		11. 22.	Klart og Blæst	13
L 25	Christ. Leg.	n. 8. 22.		11. 46.	Lykt, Blæst, Regn	14
F 26	Veda			D. S.	Bland. o. st. Blæst	15
Lø 27	Lucianus			0. 3.	Blandet og Blæst	16
V Den rige Mand, Luc. 16.					D. 1. 16. 56. N. 1. 7. 4.	
S 28	1 Sønd e. Tr.	Wilhelm		0. 20.	Driveffyer o. Regn	17
M 29	Maximinus	● d. 28. kl. 5.		0. 34.	Blæst, Reg. v. Hag.	18
Li 30	Bigandus	25 m. est.		0. 50.	Lykt og Vindigt	19
D 31	Petronella	○ op. 3. 29 n. 8. 32		1. 6.	Blandet o. Vindigt	20

D. i
M. |

Historiske Hændelser.

- 1 1767. Kong Christian VII. og Dronning Carolina Mathilda salves i Christiansborgs Slots-Kirke.
- 2 1307. Kong Hagen tager de Fredløse Danske i Besyttelse.
- 3 1514. Anna Kong Friderich I. Gemahl doer. 1670. Kong Friderich III. sig-Procession til Koefilde.
- 4 1612. Kong Christ. IV. kommer til sin Glode for Elfsborg. 1562. Hamborgerne maa bøde til Kong Friderich II. 10000 Rdlr.
- 5 1137. Den første Danske Erke-Bisshop Alser doer. 1493. Forbund mellem Kong Hans og Kong Jacob i Skotland.
- 6 1754. Anstalter til Norges videre Bebyggelse.
- 7 1648. Kong Friderich III. underskriver sin Haandsættning. 1767. Afbrændte det Kongelige Bryghuus i Kiøbenhavn.
- 8 1591. Christian IV. udvælges i Dpfløe.
- 9 1474. Kong Christian I. i Mantua giver Margreven Elephant-Ordenen.
- 10 1498. K. Hans forbyder at reise udenlands uden at have studeret 3. Aar i Skyn.
- 11 1574. Kong Friderich II. begynder Kronborgs Bygning.
- 12 1325. Hert. Erik af Slesvig doer. 1749. K. Frid. V. antrød. Reis. til Norge.
- 13 1560. Hertug Maanus vælges til Bisshop paa Høst.
- 14 1625. Kong Christian IV. ruste sig til den Tydske Krig. 1738. Walløe-Stift indvies. 1739. Hirschholms Slot indvies.
- 15 1720. Stillsand med Sverrige forkundes i Kiøbenhavn.
- 16 1616. Jens Munk afsejler med de Rufiske Gesandter til Archangel. 1634. Kong Christian IV. befordre Norlandsarten og Hvalfangsten.
- 17 1766. Havde Kiøbenhavns Stads Deputerede af Magistraten og de 32. Mænd Audience hos Kongen.
- 18 1631. Maite Juul sendes i Gesandtskab til Moskoo.
- 19 1763. Indretninger til Landvæsenets Forbedring i Norge.
- 20 1590. Kong Christian IV. hyldes i Hertugdomet Slesvig.
- 21 1085. Kong Knud den Hellige stifter Lunde Dom-Capitel.
- 22 1505. Do. n over de Svenske til Calmar. 1739. Land Militair-Statens Pensions-Casse oprettet.
- 23 1643. Hamborgerne giøre Kong Christian IV. Afbiat.
- 24 1661. Dronning Christine paa Udreisen kommer igienem Odense.
- 25 1739. Dokken paa Christianshavn aabnes i Kongens Nærværelse.
- 26 1418. Kong Erich faaer Havens Brev paa et Universitet i Kiøbenhavn.
- 27 1697. Det Ostindiske Compagnie begynder at lade giøre deres ny Havn.
- 28 1749. Kong Friderich V. lander i Norge ved Laurvigen. 1585. K. Friderich II. reiser fra Helsingøer til Norge. 1605. Kong Christian IV. udsender Skibe at opsoge Gronland.
- 29 1170. Kong Valdemar II. fødes. 1630. Kong Christian IV. stienker Conventhuset til de Fattige.
- 30 1232. Kong Erik Plogpenning krones i Lund. 1322. Kong Christopher II. krones til Bordingborg. 1721. Kong Friderich IV. setter Kronen paa Dronning Anna Sophia.
- 31 1639. Kong Christian IV. forstrekker det Ostindiske Compagnie 10000 Rdr. 1660. De Svenske forlade Lejren for Kiøbenhavn. 1677. Kong Christian V. noder de Svenske at begive sig fra Christiansstad.

Da- gene.	Navnene.	Himmelens Forandringer.	☾ G.	☉. N. D. Est.	Væiret for Aaret 1767.	Gl. St.
L 1	Nicodemus			1. 23.	Blandet og Stille	21
F 2	Marcellinus			1. 48.	Driveskyer v. Blæst	22
Lø 3	Erasmus			2. 23.	Regn og Blæst	23
☽ Om den store Nadvere, Luc. 14.						D. I. 17. 12. N. I. 6. 48.
G 4	2 S. e. Trin.	☉ d. 4. fl. 9.		N. E.	Blandet o. Windigt	24
M 5	Bonifacius	12 m. for.		9. 57.	Driveskyer. Blæst	25
Ti 6	Korbertus			10. 34.	Klart og Windigt	26
D 7	Jeremias	☉ op. 3. 24.		11. 2.	Idem	27
L 8	Medardus	u. 8. 38.		11. 21.	Blandet og Blæst	28
F 9	Primus			11. 35.	Blandet o. Windigt	29
Lø 10	Dauphrinus			11. 48.	Idem	30
☽ Om det fortabte Faar, Luc. 15.						D. I. 17. 22. N. I. 6. 38.
G 11	3 S. est. Tr.	Barn Apost.		N. S.	Klart og Windigt	31
M 12	Basilus	☉ d. 11. fl. 5.		0. 6.	Idem	J. I
Ti 13	Cyrillus	47 m. for.		0. 16.	Blandet og Stille	2
D 14	Ruffinus	☉ op. 3. 17.		0. 31.	Regn og Windigt	3
L 15	Vitus	u. 8. 44.		0. 50.	Blandet og Stille	4
F 16	Tycho			1. 13.	Klart	5
Lø 17	Botolphus			1. 43.	Blandet	6
☽ Bærer barmhertige, Luc. 6.						D. I. 17. 30. N. I. 6. 30.
G 18	4 S. est. Tr.			2. 22.	Drivesk. o. st. Blæst	7
M 19	Gervasius	☉ d. 19. fl. 9.		D. E.	Idem og Regn	8
Ti 20	Sylverius	9 m. for.		9. 23.	Idem	9
D 21	Albanus	☉ op. 3. 15.		9. 46.	Blandet og Regn	10
L 22	10000 M.	u. 8. 45.		10. 5.	Tykt og stærk Blæst	11
F 23	Paulinus	d. 21 Soelhv.		10. 21.	Blandet og Blæst	12
Lø 24	St. Hans D.	længste Dag		10. 36.	Blandet o. Windigt	13
☽ Jesus lærer af Skibet, Luc. 5						D. I. 17. 29. N. I. 6. 31.
G 25	5 S. est. Tr.			10. 50.	Bland. og st. Blæst	14
M 26	Velagius	☉ d. 27. fl. 1.		11. 5.	Idem	15
Ti 27	7 Sovere	47 m. for.		11. 22.	Blandet og Blæst	16
D 28	Eleonora	☉ op. 3. 17.		11. 43.	Drivesk. o. st. Blæst	17
L 29	Petr. Paulus	u. 8. 43.		D. S.	Driveskyer o Blæst	18
F 30	Lucina			0. 11.	Drivesk. v. st. Blæst	19

D. i
M.

Historiske Hændelser.

- 1 1654. Pesten begynder i Helsingøer. 1688. Den berømte Præsident Petrus Resenius doer.
- 2 1617. Kong Christian IV. seger ud for at prøve Skibet Patientia.
- 3 1749. Kong Friderich V. Indtog i Christiania. 1657. Den Danske Hærod sendes til Sverige at forkynde Krig.
- 4 1589. Herredage holdes i Kiøbenhavn.
- 5 1457. Kong Christian I. ankommer til Stockholm.
- 6 1676. Griffensfeld benaades paa Livet. 1441. Kong Christopher slaer de oprøfste Bønder i Jylland.
- 7 1607. Kong Christian IV. tager Mattelcie i Jennien-Præstegaard i Skaane.
- 8 1767. Aabenbare Skriftemaal ophæves ved en Kongel. Forordning.
- 9 1563. Lybekerne forkynde Kong Erik XIV. Krig.
- 10 1425. Kong Erik af Pomern giver Helsingøer Kiøbstæds Privilegier. 1767. Kongen antræder Reisen til Holsten.
- 11 1692. Den beste og største Deel af Hillerød afbrænder.
- 12 1755. Kong. leag. Grundsteenen til Lydskes Friderichskirke paa Christianshavn. 1766. Pøb Orlog-Skibet Carol. Math. og to Fregatter af Stabelen.
- 13 1635. Kong Christian IV. befeer Solvgruderne paa Kongsberg.
- 14 1766. Det nye Taarn med Spir paa Nyekjøbings Kirke i Falster bliv. færdigt.
- 15 1423. Forbund mellem Kong Erik og Hansstæderne. 1551. Jslænderne hylde Kong Christian III.
- 16 1676. Gyldenløve falder ind i Bahus Len.
- 17 1679. Kong Christian V. lader en Tartarist Vrinds komme for sig.
- 18 1692. Kong Christian V. giver en Børs-Ordonnance for Kiøbenhavn.
- 19 1749. Kong Friderich V. Indtog i Brundhiem.
- 20 1657. Kong Friderich III. declarerer Sverriæ Krig.
- 21 1766. Kongen befeer Rentekameret, Cancelliet og Geheime Archivet. 1534. Kong Christian den III. indtager Travemünde.
- 22 1499. Kong Christian II. som Prinz hylde af de Svenske.
- 23 1624. begyndtes Volde om Helsingøer. 1419. Forbund mellem Kong Erik og Kongen af Pohlen. 1716. Balfisten ved Wismar bemægtes.
- 24 1170. Kong Valdemar I. lader sin Son Knud hylde i Ringsted. 1661. Kong Frider. III. forbedrer Kiøbenh. Privilegier. 1661. K. Friderich III. giver hver af Stænderne Privilegier efter Souverainiteten.
- 25 1681. Gade-Vaterne i Kiøbenhavn anordnes. 1697. Gyldenløve tracterer Kongen og Dronningen i sit ny Palais. 1732. Det første Danske Skib fra Canton i China biemkom.
- 26 1676. Gyldenløve indtager Fæstningen Benersborg.
- 27 1621. Kong Christian IV. gav 2000 Daler til Havnen i Glykstad. 1678. Helsingborg indtages af de Danske.
- 28 1521. Hertug Hans den Eldere fødes. 1424. Hertugdømmet Slesvig til-dommes Kronen Danmark. 1678. Carlshavn stikkes i Brand af de Danske.
- 29 1753. Det nye Assistentshuus anordnes. 1252. Kong Abel ibiæslæes af Friserne. 1753. Kong Friderich V. stifter Opsøkringshuset.
- 30 1123. Erkebisp Absen indvier Kraft-Kirken i Lund. 1675. Rendsborger Forlig slutet imellem Kongen og Hertugen.

○ i K^l den 22. Kl. 6. 15 Min. Eftermiddag.

Da- gene.	Navnene.	Simmelens forandringer.	C G.	D. N. D. S.	Været for Aaret 1767.	Gl. St.
Lo 1	Theobaldus		KK	0. 31.	Tykt og Vindigt	20
V Mar. g. hast. v. Bierget, Luc. 1.						D. l. 17. 20. N. l. 6. 40.
S 2	Mar. Besøg.	6 S. eft Trin.	KK	1. 46.	Tykt og Blæst	21
M 3	Soph. Magd.	● d. 3. kl 4.	KK	2. 56.	Idem	22
Ti 4	Ulricus	33 min. eft.	KK	N. E.	Drivesk. o Vindigt	23
D 5	Anshelmus	○ op. 3. 22.	KK	9. 19.	Idem	24
L 6	Dion	n. 8. 38.	KK	9. 36.	Tykt og Blæst	25
F 7	Willebaldus		KK	9. 50.	Drivesk. v. Vindigt	26
Lo 8	Kield		KK	10. 3.	Tykt og Vindigt	27
V Jes spij. 4000 Mænd, Marc. 8.						D. l. 17. 8. N. l. 6. 52.
S 9	7 S. eft Trin.		KK	10. 18.	Blandet og Blæst	28
M 10	Wilbel Car.	● d. 10. kl. 7.	KK	10. 33.	Regn og Blæst	29
Ti 11	Tosva	31 m. eft.	KK	10. 50.	Blandet og Regn	30
D 12	Elias	○ op. 3. 29.	KK	11. 11.	Blandet og Vindigt	J. 1
L 13	Christiana	n. 8. 30.	KK	11. 40.	Idem	2
F 14	Bonavent.		KK	N. S.	Idem	3
Lo 15	Apost. Deel.		KK	0. 15.	Stærk Regn	4
V Om de falske Proph. Matth. 7.						D. l. 16. 50. N. l. 7. 10.
S 16	8 S. eft. Tri.		KK	1. 2.	Blandet	5
M 17	Alerius	○ d. 18. kl. 11.	KK	2. 0.	Driveskyer	6
Ti 18	Arnolphus	24 m. eft.	KK	3. 5.	Blandet	7
D 19	Justia	○ op. 3. 38.	KK	N. E.	Blandet o. Vindigt	8
L 20	Margareth.	n. 8. 21.	KK	8. 25.	Idem	9
F 21	Euenus	d. 22 begynd.	KK	8. 41.	Blandet og Blæst	10
Lo 22	Car Matbild	Lundredag.	KK	8. 54.	Blandet o. Vindigt	11
V Om den utroe Huusfog. Luc. 16.						D. l. 16. 30. N. l. 7. 30.
S 23	9 S. e Trin.		KK	9. 10.	Idem	12
M 24	Christina		KK	9. 27.	Idem med Jilinger	13
Ti 25	Jacobus		KK	9. 46.	Blandet o. Vindigt	14
D 26	Anna	○ op 3. 49.	KK	10. 11.	Idem	15
L 27	Martha	n. 8. 10.	KK	10. 45.	Regn og Blæst	16
F 28	Aurelius	○ d. 26. kl. 7.	KK	11. 31.	Blandet og Blæst	17
Lo 29	Oluf	56 m. for.	KK	D. S.	Blandet o. st. Blæst	18
V Jesus græd. vv. Jerus. Luc. 19.						D. l. 16. 4. N. l. 7. 56.
S 30	10 S. e Tr.		KK	0. 34.	Tykt og Vindigt	19
M 31	Germanus		KK	1. 50.	Klart og Blæst.	20

Historiske Hændelser.

- 1 1197. Dronning Gertrud døer. 1746. Assurance-Compagniet af Kong Christian VI. oetoveret.
- 2 1607. Den Norske Kirke-Ordinans publiceres. 1481. Kong Christian II. fødes til Nyborg. 1709. Tre Konger af det Navn Friderich var i Votsdam.
- 3 1707. Skibet Fridericus Quartus hjemkommer fra Bestindien og Guinea. 1746. Princesse Sophia Magdalena fødes.
- 4 1766. Prinz Carl af Hessen bliver Stattholder i Norge.
- 5 1694. 6 Forster faaer Elefant-Ordenen paa Friderichsborg.
- 6 1635. Kong Christian IV. segler fra Norge til Danmark. 1312. Herrerne af Werle forpligte sig til Kong Erik af Danmark.
- 7 1637. Kong Christian IV. legger den første Steen til Runde Taarn. 1686. Groß-Canzler Greve Ahlefeld døer.
- 8 1621. Froken Eleonora Christina fødes paa Friderichsborg. 1752. Dronning Juliana Maria Bilager paa Friderichsborg.
- 9 1745. Første Anstalt mod Næse-Sygen i Danmark.
- 10 1584. K. Christian IV. hyldes i Kinastad. 1431. Grundhiems Domkirke afbrænder. 1747. Princesse Wilhelmina Carolina fødes.
- 11 1660. Nørre-Port først aabnet igien efter Beleiringen.
- 12 1753. Nye Anordninger om Fisserierne i Norge. 1588. Kong Christian VI. skienker 6000 Rdlr. til Astronomien paa Uranienborg.
- 13 1621. Fordrag med Hertugen af Guttory om Stift Bremen.
- 14 1677. Slaget ved Landskrone mellem de Danske og Svenske.
- 15 1662. Koftede en Skieppe Rug i Odense 5 Mk. 8 s. 1715. Stralsund beleires.
- 16 1595. Collegium Walkendorffianum stiftet.
- 17 1310. Fred til Helsingborg mellem de 3de Nordiske Riger. 1716. Czaren kommer til Kiøbenhavn med 48 Galeer.
- 18 1766. Privilegium givet paa en Kold-Farve Fabrik i Norge. 1677. Gyldenløve efter 2de Timers Trefning erobrer Marstrand.
- 19 1661. Rigets Raad Oluf Parsberg døer. 1712. Legges Post-Intuderne til Missionen og Pensioner for Enker, Faderløse og gamle Patienter.
- 20 1584. K. Christian IV. hyldes til Lund. 1639. Det første Guld-Horn fundet ved Mogeltønder.
- 21 1699. Kingos Psalmebog indføres i Kirkerne. 1170. Den Siællandske Kirkes Ret udgives. 1727. Bøysenhuset af Kong Friderich IV. stiftet.
- 22 1171. Bisp Absalon udgiver Kirkeloven i Siælland.
- 23 1677. Gyldenløve bliver Mester af Fæstningen Carlsteen ved Marstrand.
- 24 1766. Grundsteen lagt til det ny Convent-Huus paa Amalienborg.
- 25 1489. Kong Christian II. hyldes af de Norske i Kbhavn. 1565. Admiral Hertuf Trolle døer i Kbhavn. 1719. Marstrand bombarderes.
- 26 1693. Dronning Ulrica Eleonora døer. 1622. Grev Boldemar Christian fødes paa Friderichsborg.
- 27 1584. Kong Christian IV. hyldes til Odense.
- 28 1605. Det første Skib kommer fra Gronland til Kiøbenhavn.
- 29 1689. Collegium Medicum Borrichii stiftet. 1752. Kong Friderich V. legger Grundsteenen til Friderichs-Hospital.
- 30 1627. De Keyserl. falde ind i Jylland. 1680. Kammer-Rets-Ordning udkom.
- 31 1563. Kong Friderich II. forkynnder Kong Erik XIV. Krig.

O i 8de den 23. Kl. o. 35. Min. Formiddag.

Da- gene.	Navne.	Himmels forandringer.	C G.	C. N. D. Est.	Været for Været 1767.	G Str.
Ti 1	Ped. Fængsel		☉	3. 15.	Regn og Blæst	21
D 2	Hannibal	☉ op. 4. 3.	☉	N. E.	Tykt o. stærk Blæst	22
T 3	Nicodemus	n. 7. 56.	☉	7. 55.	Blandet o. Vindigt	23
F 4	Dominicus	☉ d. 2. kl. o.	☉	8. 10.	Idem	24
Lø 5	Osvaldus	41 m. for.	☉	8. 23.	Klart og Stille	25
G Om Pharis. og Tolder. Luc. 18.					D. l. 15. 36. N. l. 8. 24.	
G 6	11 S. est. Tr.	Christi Forkl.	☉	8. 38.	Idem	26
M 7	Donatus		☉	8. 55.	Klart og Vindigt	27
Ti 8	Ruth		☉	9. 15.	Klart og Stille	28
D 9	Romanus	☉ op. 4. 16.	☉	9. 42.	Idem	29
T 10	Laurentius	n. 7. 43.	☉	10. 15.	Tykt og Stille	30
F 11	Herman	☉ d. 9. kl. 11.	☉	10. 58.	Drivesk. o. Vindigt	31
Lø 12	Clara	47 m. for.	☉	11. 50.	Tykt og Vindigt	AI
G Den Dove og Stutte, Marc. 7.					D. l. 15. 8. N. l. 8. 52.	
G 13	12 S. e. Tr.		☉	N. S.	Drivesk. o. Vindigt	2
M 14	Eusebius		☉	0. 54.	Blandet o. Vindigt	3
Ti 15	Mar. Himel.		☉	2. 3.	Regn og Blæst	4
D 16	Rochus	☉ op. 4. 31.	☉	3. 18.	Drivesk. o. st Blæst	5
T 17	Anastasius	n. 7. 28.	☉	D. E.	Idem	6
F 18	Agapetus	☉ d. 17. kl. 0.	☉	7. 7.	Drivesk. o. Vindigt	7
Lø 19	Sebaldus	8 m. efter.	☉	7. 22.	Taged og Stille	8
G Samarit. og Leviten, Luc. 10.					D. l. 14. 40. N. l. 9. 20.	
G 20	13 S. est. Tr.	Bernhardus	☉	7. 38.	Regn og Blæst	9
M 21	Salomon	d. 23. endes	☉	7. 58.	Klart og Vindigt	10
Ti 22	Symphor.	Hundredag.	☉	8. 20.	Idem	11
D 23	Zachæus	☉ op. 4. 45.	☉	8. 51.	Blandet o. Vindigt	12
T 24	Bartholom.	n. 7. 14.	☉	9. 33.	Tykt og Regn	13
F 25	Ludvig	☉ d. 24. kl. 1.	☉	10. 29.	Blandet o. Vindigt	14
Lø 26	Trencens	11 min. est.	☉	11. 38.	Idem	15
G Om de 10 Spedalske. Luc. 17.					D. l. 14. 8. N. l. 9. 52.	
G 27	14 S. e. Tr.		☉	D. S.	Idem	16
M 28	Lovisa	☉ d. 31. kl. 10.	☉	0. 59.	Tykt og Vindigt	17
Ti 29	Joh. Halsh.	24 m. for.	☉	2. 25.	Klart og Stille	18
D 30	Benjamin	☉ op. 5. 2.	☉	3. 49.	Blandet og Stille	19
T 31	Berta	n. 6. 57	☉	5. 12.	Taged og Vindigt	20

D. i
M.

Historiske Hændelser.

- 1 1677. Gyldenløve indtager Jemteland, og slaer de Svenske under Sparre.
1707. Kong Frederich IV. afskaffer Misbrug ved Præste-Vocation.
- 2 1602. Hertug Hans afrenser fra Kiøbenhavn til Rusland. 1515. Forbund
mellem Kong Christian II. og Stor-Førsten i Rusland.
- 3 1665. De Engelske blive afflagne i Bergens Havn.
- 4 1758. Postvesenet i Norge forbedret. 1678. Christianstad opgives til de
Svenske. 1712. Ehested med de Danske Pramme finder Bey igien-
nem Nydyb ved Ruden og forjager den Svenske Flode.
- 5 1288. Kong Erik af Norge kommer med sin Flode for Helsingøer. 1661.
Kron-Prinzen tager Arvehyldingen af Stænderne i Norge.
- 6 1514. Kong Christian II. krones i Opslo. 1746. Kong Christian VI. døer, og
Fridr. V. antæder Regieringen. 1756. Frederichs-Hospital stiftes.
- 7 1732. Dronning Sophia Magdalena stifter Ordenen de l'Union parfaite.
- 8 1251. Kong Abel aftaer til Ordenen sin Ret paa nogle Provincer i Estland.
1288. Kong Erik af Norge brænder Hvern og Amager.
- 9 1511. Sæe-Slag under Børnholm mellem de Danske og Hansestædernes
Flode. 1701. Kong Frederich den IV. stifter et Sæe-Academie.
- 10 1534. Greve Christophers lader sig hylde i Skaane. 1658. Kong Frederich III.
giver Kiøbenhavns Indbyggere Adelige Friheder. 1746. Fre-
den sluttet med Algier.
- 11 1541. Den første Evangeliske Biskop i Ribe M. Hans Bandal døer. 1617.
Kong Christian IV. skyder 12 Hiorte mellem Kiøb. og Hirschholm.
- 12 1504. Kong Christian III. fødes. 1542. Hertug Frederich hyldes i Skaane.
- 13 1524. Dronning Sophia krones i Kiøbenhavn. 1238. Greve Adolph
giver sig i Kloster i Hamborg.
- 14 1689. Princesse Christiana Charlotte døer.
- 15 1677. En Fæstning i Jemteland indtages af de Danske.
- 16 1441. Christophers af Bayern vælges til Konge i Kalmar.
- 17 1676. De Danske overrumpler af de Svenske ved Halmstad.
- 18 1566. Brokkenhuus slaer de Svenske paa Guldborg Enge. 1617. Kong
Christian IV. paa Jagten ligger om Natten i Slangeroep.
- 19 1677. Admiral Juul lader plyndre Nland.
- 20 1764. Undersaatterne fritages for Princesse-Styr.
- 21 1693. Raseborg legges i Aske og stæifes af de Danske.
- 22 1617. Kong Christian IV. beseer sine Føler paa Hirschholm.
- 23 1658. De Beseirede i Kiøbenhavn gior et lykkeligt Udfoad paa de Svenske.
- 24 1509. Forbund mellem Kong Hans og Kong Sigismund i Polen
- 25 1661. Kong Frederich III. hyldes efter Souverainiteten paa Aggershuus.
- 26 1540. Hertug Magnus fødes i Åhavn. 1737. Det Almindelige Magazin
for Fabrikerne oprettet.
- 27 1716. Tordenskiold kom paa Neden med de erobrede Svenske Skibe og Priser.
- 28 1677. Princesse Sophia Hedevig fødes. 1474. Kong Christ. I. er i Brunsvig.
- 29 1682. Et Salt- og Sæbe-Syderie i Norge indført. 1346. Kong Wal-
demar afhænder Estland til Ordenen.
- 30 1596. Princesse Auguste Brøllup med Hertug Johan Adoff. 1766. Prin-
cesse Lovises Vilager med Prinz Carl af Hessen-Cassel.
- 31 1621. Den Brandenburgske Gesandt Greven af Schwarzenberg ankommer

○ i 8te den 22. Kl. 8. 43 Min. Eftermiddag.

Dagene.	Navnene.	Himmelens Forandringer.	☾	☽	Væiret for Aaret 1767.	Bl. St.
F 1	Egidius		☽	N. E.	Klart og Vindigt	21
Lø 2	Elisa		☽	6. 52.	Laaged og Stille	22
F Ungen k. tiene 2 Herr. Matt. 6.						D. l. 13. 35. N. l. 10. 25
S 3	15 S. est Tr.		☽	7. 9.	Blandet og Stille	23
M 4	Julian Mar.		☽	7. 27.	Blandet o. Vindigt	24
Ti 5	Regna		☽	7. 51.	Klart og Vindigt	25
D 6	Magnus	○ o. 5. 18.	☽	7. 22.	Klart og Blæst	26
T 7	Robertus	n. 6. 41.	☽	9. 0.	Blandet o. Vindigt	27
F 8	Maria Fødsel	☽ 8. kl. 6.	☽	9. 49.	Løft og Stille	28
Lø 9	Gorgonius	5 m. for.	☽	10. 48.	Klart og Vindigt	29
F Enkens Søn af Rain; Luc. 7.						D. l. 13. 4. N. l. 10. 56.
S 10	16 S. e. Tr.		☽	11. 55.	Løft og Vindigt	30
M 11	Hillebertus		☽	N. S.	Klart og Vindigt	31
Ti 12	Guido		☽	1. 8.	Klart	31
D 13	Cyprianus	○ o. 5. 34.	☽	2. 24.	Blandet og Blæst	2
T 14	† Ophøvelse	n. 6. 25.	☽	3. 43.	Regn og Vindigt	3
F 15	Esillus	Od. 15. kl. 11	☽	5. 4.	Klart	4
Lø 16	Euphemia	25 m. est.	☽	D. E.	Klart og Vindigt	5
F Om den Vatterfottige; Luc. 14.						D. l. 12. 33. N. l. 11. 27
S 17	17 S. e. Tr.	Lambertus	☽	6. 13.	Blandet o. Vindigt	6
M 18	Titus	d. 22. Jevnd.	☽	6. 41.	Idem	7
Ti 19	Constantius	Løft begynd.	☽	7. 2.	Idem	8
D 20	Tamperdag	○ op. 5. 49.	☽	7. 21.	Klart og Blæst	9
T 21	Matthæus	n. 6. 10.	☽	8. 34.	Klart	10
F 22	Mauritius	☽ d. 22 kl. 6.	☽	9. 40.	Blandet	11
Lø 23	Linus	n. 52 m. est.	☽	10 56.	Blandet o. Vindigt	12
F Hvis Søn er Christi. Matth. 22.						D. l. 12. 0. N. l. 12. 0.
S 24	18 S. e. Tr.		☽	D. S.	Klart	13
M 25	Cleophas		☽	0. 19.	Løft	14
Ti 26	Adolphus		☽	1. 42.	Løft og Vindigt	15
D 27	Coſmas	○ op. 6. 6.	☽	3. 3.	Driveskyer o. Regn	16
T 28	Venceslaus	n. 5. 53.	☽	4. 23.	Blandet o. st. Blæst	17
F 29	St. Michel	☽ 29. kl. 10	☽	5. 42.	Regn og st. Blæst	18
Lø 30	Hieronymus	50 m. est.	☽	N. E.	Klart og Vindigt.	19

D. i
M.

Historiske Hændelser.

- 1 1563. Kong Friderich II. indtager Elfsborg. 1764. Princesse Wilhelmina Carolina Vilager med Arve-Prinzen Wilhelm af Hessen-Cassel.
- 2 1471. S. Frid. I. fødes. 1731. St. Petri Kirke i Ahaun, indviet efter Branden.
- 3 1455. Kong Christian I. befaler at besøge Kiøbenhavn. 1679. Kreds-Kørdrag med Sverrig slutes. 1700. De Svenske forlader Siølland igien.
- 4 1709. Den Souveraine Konge-Lov af Kong Friderich IV. publiceres. 1729. Dronn. Juliana Maria fødes. 1747. Handels-Compagniet af S. Frid. V. octroyeret. 1761. De nye i Nør. Banco-Sedler sort i Brug.
- 5 1619. Holmens Kirke i Kiøbenhavn blev indviet. 1630. Kong Christian IV. slaar Hamborgernes Flode paa Elven.
- 6 1658. Kronborg overgives til de Svenske.
- 7 1589. Princesse Anna aflegger fra Kiøbenhavn ad Skotland. 1675. Wismar berendes af de Danske. 1711. Stralsund berendes af de Danske.
- 8 1694. Artikler for Skydebanen udgives. 1716. De Russiske Tropper gaar i Lejren for Kiøbenhavn.
- 9 1617. Hertug Friderich kommer hjem fra sin udenlands Reise. 1763. Extra-Posten antagne og Postgaarden privilegeret.
- 10 1766. Admiraltæts-Collegium og Søe-Statens General-Commissariat oprettes i stedet for det combinerede Collegium
- 11 1766. Det Høye Krigs-Raad's Collegium beffikkes i stedet for General-Krigs-Directorium.
- 12 1749. Kong Friderich V. giver Amalienborg-Plads til Bebyggelse.
- 13 1607. Kongen og Dronningaen i Fare paa Jagten.
- 14 1589. Den Franke Gesandt Carolus Danhøus dør.
- 15 1240. Kong Waldemar II. giver Biskopen af Avel Privileier.
- 16 1766. Den Svenske Ambassadeur Greve Adam Horn ankommer til Ahaun.
- 17 1712. Vice-Admiral Gehesied forjaer den Svenske Escadre til Stralsund i Czarens og Kongens af Polen Paasøn.
- 18 1766. Prinz Carl af Hessen tager Sæde i Geheime-Conseil
- 19 1766. Jesuiter forbydes at opholde sig i Hans Majestæts Riger.
- 20 1671. Princesse Wilhelmina Ernestina Vilager med Ebur-Prinzen af Pfalz.
- 21 1329. Kong Christopher II. lover aldrig at skulle afhænde Estland. 1388. Dronning Margrete slaar og sagnar Kong Albert ved Falkoping.
- 22 1758. Søe-Artikler udgivne for Koffar iefarten.
- 23 1638. Kong Friderich III. som Erkebiskop indferer den Evangeliske Guds-Tjeneste i Domkirken i Bremen.
- 24 1604. Adels-Mynstrina i Viborg. 1639. Kronborg Slot afbrænder. 1766. Søe-Statens Enker forsorges med Pensioner.
- 25 1581. Udebrand i Løndern.
- 26 1691. Kong Christian V. stifter et Ridderligt Academie i Kiøbenhavn. 1617. Den Svenske Gesandt Joh Skytte har Audiens paa Friderichsborg.
- 27 1624. Christiania i Norge anlægges af Kong Christian IV.
- 28 1448. Kong Christian I. byldes i Viborg. 1682. Kong Christian V. giver en Tartarisk Gesandt Audiens.
- 29 1758. Fælledskabet paa Landet ophæves. 1760. Kirke Tjenesten efter Kongelia Anordning begyndes Klokken 9.
- 30 1617. En Poblisk Gesandt kommer til Kiøbenhavn.

○ i den 23. Kl. 4. 16 Min. Eftermiddag.

Da- gene.	Navnene.	Himmelens forandring	 C G.	D. N. N. Est.	Været for Aaret 1767.	Cl. St.
Om den Berfbrudne, Matth. 9.						
S 1	19 S. eft. Tr.			5. 42.	Blandet o. Vindigt	20
M 2	Ditlev			6. 3.	Idem og Regn	21
Ti 3	Nette			6. 31.	Idem	22
D 4	Franciscus	○ op. 6. 22.		7. 7.	Regn og ft. Blæst	23
E 5	Placidus	u. 5. 27.		7. 53.	Blandet o. ft. Blæst	24
F 6	Broderus			8. 47.	Idem	25
Lo 7	Amalia			9. 50.	Regn og Vindigt	26
Om Bryllups Klæder, Mat. 22.						
S 8	20 S. e. Tr.	Jd. 8. kl. 1.		10. 59.	Regn og Vindigt	27
M 9	Dionysius	14 m. for.		N. 8.	Idem	28
Ti 10	Gereon			0. 11.	Klart og Vindigt	29
D 11	fr. IV. Gødsf.	Pr. Frideric		1. 28.	Klart	30
E 12	Maximilian.	○ op. 6. 38.		2. 46.	Blandet og Stille	01
F 13	Angelus	u. 5. 21.		4. 7.	Blandet o. Vindigt	2
Lo 14	Calixtus			5. 31.	Idem	3
Den Kongelige Mand, Joh. 4.						
S 15	21 S. e. Tr.	Hedevig		D. E.	Lyft og Vindigt	4
M 16	Gallus	Od. 15. kl. 10		5. 12.	Lyft og ft. Blæst	5
Ti 17	Florentinus	3 m. for.		5. 48.	Blandet o. ft. Blæst	6
D 18	Luc Evang.	○ op. 6. 53.		6. 35.	Regn og Blæst	7
E 19	Balthasar	u. 5. 6.		7. 38.	Blandet o. ft. Blæst	8
F 20	Henricus			8. 53.	Blandet og Blæst	9
Lo 21	11000 Jfr.			10. 14.	Regn og Vindigt	10
Om de 10000 Pund, Mat 18.						
S 22	22 S. eft. Tr.			11. 37.	Lyft og Vindigt	11
M 23	Søren	d. 23. Takfig.		D. 8.	Lyft og Stille	12
Ti 24	Proclus	Fest i Kbon.		0. 58.	Taaget og Stille	13
D 25	Crispus	○ op. 7. 9.		2. 18.	Lyft og Vindigt	14
E 26	Amandus	n. 4. 50.		3. 35.	Regn og Vindigt	15
F 27	Sam	(d 22. kl. 2.		4. 52.	Lyft og stærk Blæst	16
Lo 28	Sim. Jud.	14 m. for.		6. 6.	Blandet o. ft. Blæst	17
Om Skattens Myndt, Mat. 22.						
S 29	23 S. e. Tr.	○ d. 29. kl. 2.		7. 20.	Bland. og Vindigt	18
M 30	Abfalon	22 m. eft.		N. E.	Lyft og Vindigt	19
Ti 31	Lutherus			5. 11.	Bland. og Vindigt	20

Historiske Hændelser.

- D. i
M.
- 1 1176. Kirken og Klosteret i Ribe afbrænder. 1766. Dobbelt Procurations-Formaling, i London mellem Kong Christian VII. og Princesse Carolina Mathilda, i Kiøbenhavn mellem Kronprinz Gustav af Sverrige og Princesse Sophia Magdalena af Danmark.
- 2 1639. Gesandter fra Stade til Giest hos Kong Christian IV. i Gylkestad. 1693. Raseborgs Gleisning foretages.
- 3 1687. Copiellet paa Waldemar-Slot paa Taasing indvies af Biskop Kingo.
- 4 1756. Prinz Frederich vælges til Coadjutor Episcopi Lübecensis.
- 5 1634. Kong Christian IV. slaaer Tofo Herremænd til Riddere.
- 6 1675. Damgarten indtages af de Danske. 1706. Princesse Charlotta Amalia fødes. 1766. Kong. eftergiver Princesse-Styr for begge Princesserne.
- 7 1571. Dronning Dorothea døer til Synderborg. 1731. Første Guds-Tjeneste i Trinitatis kirke efter Branden.
- 8 1766. Princesse Sophia Magdalena gaar over Sundet til Sverrig.
- 9 1649. Voende Tractater sluttede imellem Danmark og Holland.
- 10 1635. Christ. Penses Bryllup med Christian IV. Dotter Sophia Elisabeth.
- 11 1634. Ulyffelig Bondflod i Ditmarsken og Nordstrand. 1752. Dronning Juliane Mariae Indtog i Kiøbenhavn. 1753. Prinz Frederich fødes.
- 12 1671. Første Riddere af Dannebrog creeres.
- 13 1691. Limmerich i Island opgives for de Danske og Engelske.
- 14 1586. Den Danske Princesse Elisabeth Hertuginde af Mecklenborg døer. 1445. Kong Christoffer udgiver Kiøbenhavns Stads-Ret.
- 15 1715. Stade overdrages til Hannover.
- 16 1743. Kron-Prinzen reiser til Holsten at modtage sin Gemahl. 1760. Tre Dages Jubileum i Danmark og Norge for den Kgl. Souverainitet.
- 17 1590. Hertug Philip til Slesvig-Holsten døer.
- 18 1675. Bremerforde bemægtiget af de Danske og Allierede. 1766. Dronning Carolina Mathilda ankommer til Altona.
- 19 1663. Nise-kirke paa Erø tager Skade af Lynild. 1761. Kongen bekommer de Wonske Lande ved Hertugens Død.
- 20 1565. 4000 Danske slaaer 25000 Svenske ved Falkenberg.
- 21 1728. Den store Ildbrand i Kiøbenhavn, som den 23 blev dæmpet.
- 22 1642. Lærde Holsæter Rosenkrands døer. 1753. Handel. paa Spanien forbydes.
- 23 1686. Hamborgerne komme i Naade i aien hos Kong Christian V.
- 24 1667. Princesse Frederica Amalia Bislager med Hertug Christian Albert.
- 25 1716. Czaren bivaaner en Præste-Vielse i Frue Kirke i Kiøbenhavn.
- 26 1677. Den Hollandske Admiral Bastiansen beares med Dannebrog-Orden.
- 27 1368. Keiseren befaler Hamborgerne at være Greverne af Holsten lydige. 1607. Kong Christian IV. giver for en Demants-Ring 400 Ungerske 349 gold Gulden og 3873 Daler 1 Mk.
- 28 1749. Jubel-Fest for det Kongel. Oldenb. Husets 300 Aars Regiering.
- 29 1658. Søeslaget i Dresfund mellem den Hollandske og Svenske Flode. 1560. Torden slaaer ned i Nicolai Kirke i Kiøbenhavn.
- 30 1520. De Svenske gjør Riget arveligt paa K. Christian II. 1749. K. Friderich V. legger Grundsteenen til den ny Tydske Friderichs Kirke.
- 31 1708. Kong Friderich IV. antræder Reisen til Italien. 1617 og 1717. Jubel-Fester i Danmark for Reformationen.

○ i Å den 22. Kl. o. 14 Min. Formiddag.

Dagene.	Navnene.	Zimmelsens Forandringer.	C G.	D. N. N. Est.	Væiret for Aaret 1767.	Sl. St.
D 1	Alle Helgen	○ op. 7. 24.	Å	5. 52.	Blandet o. Bindigt	21
L 2	Alle Siæle	n. 4. 35.	Å	6. 42.	Idem med Regn	22
F 3	Hubertus		Å	7. 43.	Regn og Bindigt	23
Lø 4	Otto		Å	8. 47.	Regn og st. Blæst	24
V Om den Blodsottige, Matth. 9.					D. l. 8. 54. N. l. 15. 6.	
S 5	24 S. est. Tr.		Å	9. 58.	Blandet og Blæst	25
M 6	Leonhardus	○ d. 6. kl. 7.	Å	11. 10.	Klart og Bindigt	26
Ti 7	Engelbert	46 m. est.	Å	N. 8.	Blandet	27
D 8	Claudius	○ op. 7. 39.	Å	0. 25.	Klart og Bindigt	28
L 9	Theodorus	n. 4. 20.	Å	1. 44.	Regn og Blæst	29
F 10	Abelheida		Å	3. 2.	Blandet o. Bindigt	30
Lø 11	Mort. Bisp		Å	4. 46.	Regn o. stærk Blæst	31
V Odeleggels. Bedersing. Mat. 24.					D. l. 8. 24. N. l. 15. 36.	
S 12	25 S. e. Tr.		Å	5. 53.	Tykt og Blæst	Nr
M 13	Arcadius	○ d. 13. kl. 8.	Å	D. 8.	Regn og Blæst	2
Ti 14	Friderich	32 m. efter.	Å	4. 24.	Tykt og Bindigt	3
D 15	Leopoldus	○ op. 7. 53.	Å	5. 24.	Idem	4
L 16	Othmarus	n. 4. 6.	Å	6. 36.	Blandet o. Bindigt	5
F 17	Anianus		Å	7. 56.	Idem	6
Lø 18	Hesychius		Å	9. 32.	Tykt og Bindigt	7
V Jeg priser dig Fader, Mat. 11.					D. l. 8. o. N. l. 16. o.	
S 19	26 S. e. Tr.	Elisabeth	Å	10. 44.	Laae og Stille	8
M 20	Volkmarus	○ d. 20. kl. o.	Å	D. 8.	Tykt og Bindigt	9
Ti 21	Mar. Ofring	10 m. est.	Å	0. 4.	Idem	10
D 22	Cecilia	○ op. 8. 5.	Å	1. 22.	Tykt og Stille	11
L 23	Clemens	n. 3. 54.	Å	2. 37.	Tykt	12
F 24	Chrysogon.		Å	3. 51.	Tykt og Stille	13
Lø 25	Catharina		Å	5. 4.	Idem	14
V Christi Forklarelse, Matth. 17.					D. l. 7. 37. N. l. 16. 23.	
S 26	27 S. e. Tr.		Å	6. 17.	Regn og Bindigt	15
M 27	Facundus	○ d 28 kl. 8.	Å	7. 22.	Idem	16
Ti 28	Soph. Mag.	56 m. for.	Å	N. 8.	Tykt og Bindigt	17
D 29	Saturninus	○ op. 8. 5.	Å	4. 32.	Blandet og Regn	18
L 30	Chr. 6. Sød	n. 3. 44.	Å	5. 27.	Bland. o. st. Blæst.	19

Historiske Hændelser.

- D. i
M.
- 1 1176. Kirken og Klosteret i Ribe afbrænder. 1766. Dobbelt Procurations-Formaling i London mellem Kong Christian VII. og Princesse Carolina Mathilda, i Kiøbenhavn mellem Kronprinz Gustav af Sverrige og Princesse Sophia Magdalena af Danmark.
- 2 1639. Gesandter fra Stade til Giest hos Kong Christian IV. i Gylkestad. 1693. Raseborgs Gleisning foretages.
- 3 1687. Copiellet paa Waldemar-Slot paa Taasing indvies af Biskop Kingo.
- 4 1756. Prinz Friderich vælges til Coadjutor Episcopi Lübecensis.
- 5 1634. Kong Christian IV. slaaer Tofo Herremænd til Riddere.
- 6 1675. Damgarten indtages af de Danske. 1706. Princesse Charlotta Amalia fødes. 1766. Kong. eftergiver Princesse-Styr for begge Princesserne.
- 7 1571. Dronning Dorothea døer til Synderborg. 1731. Første Guds-Tjeneste i Trinitatis kirke efter Branden.
- 8 1766. Princesse Sophia Magdalena gaar over Sundet til Sverrig.
- 9 1649. Voende Tractater sluttede imellem Danmark og Holland.
- 10 1635. Christ. Veneses Bryllup med Christian IV. Dotter Sophia Elisabeth.
- 11 1634. Ulyffelig Bondstød i Ditmarsken og Nordstrand. 1752. Dronning Juliane Mariae Indtog i Kiøbenhavn. 1753. Prinz Friderich fødes.
- 12 1671. Første Riddere af Dannebrog creeres.
- 13 1691. Limmerich i Island opgives for de Danske og Engelske.
- 14 1586. Den Danske Princesse Elisabeth Hertuginde af Mecklenborg døer. 1445. Kong Christoffer udgiver Kiøbenhavns Stads-Act.
- 15 1715. Stade overdrages til Hannover.
- 16 1743. Kron-Prinzen reiser til Holsten at modtage sin Gemahl. 1760. Tre Dages Jubileum i Danmark og Norge for den Kgl. Souverainitet.
- 17 1590. Hertug Philip til Slesvig-Holsten døer.
- 18 1675. Bremerforde bemægtiget af de Danske og Allierede. 1766. Dronning Carolina Mathilda ankommer til Altona.
- 19 1663. Nise-kirke paa Erø tager Skade af Lynild. 1761. Kongen bekommer de Wonske Lande ved Hertugens Død.
- 20 1565. 4000 Danske slaaer 25000 Svenske ved Falkenberg.
- 21 1728. Den store Ildbrand i Kiøbenhavn, som den 23 blev dæmpet.
- 22 1642. Lærde Holsæter Rosenkrands døer. 1753. Handel. paa Spanien forbydes.
- 23 1686. Hamborgerne komme i Naade i aien hos Kong Christian V.
- 24 1667. Princesse Friderice Amalie Bislager med Hertug Christian Albert.
- 25 1716. Czaren bivaaner en Præste-Nielse i Frue Kirke i Kiøbenhavn.
- 26 1677. Den Hollandske Admiral Bastiansen beares med Dannebrog-Orden.
- 27 1368. Keiseren befaler Hamborgerne at være Greverne af Holsten lydige. 1607. Kong Christian IV. giver for en Demants-Ring 400 Ungerske 349 gold Gulden og 3873 Daler 1 Mk.
- 28 1749. Jubel-Fest for det Kongel. Oldenb. Husets 300 Aars Regiering.
- 29 1658. Søeslaget i Drefund mellem den Hollandske og Svenske Flode. 1560. Torden slaaer ned i Nicolai Kirke i Kiøbenhavn.
- 30 1520. De Svenske gjør Riget arveligt paa K. Christian II. 1749. K. Friderich V. legger Grundsteenen til den ny Tydske Friderichs Kirke.
- 31 1708. Kong Friderich IV. antræder Reisen til Italien. 1617 og 1717. Jubel-Fester i Danmark for Reformationen.

Da- gene.	Navnene.	Simmelens forandringer.	\mathcal{C} G.	\mathcal{C} D. N. N. E.	Væiret for Aaret 1767.	Gl. St.
J 1	Arnoldus		\mathcal{R}	6. 32.	Blandet o. st. Blæst	20
Lo 2	Bibiana		\mathcal{R}	7. 40.	Klart og Blæst	21
V J En Judrid. i Jerus. Mat. 21.						D. 1. 7. 18. N. 1. 16. 42.
S 3	1 Søn. i Adv.		\mathcal{A}	8. 50.	Klart	22
M 4	Barbara		\mathcal{A}	10. 2.	Klart og Bindigt	23
Ti 5	Sabina		\mathcal{A}	11. 16.	Klart og Stille	24
D 6	Nicolaus	○ op. 8. 24.	\mathcal{A}	N. 8.	Lyft	25
L 7	Agathonius	n. 3. 36.	\mathcal{A}	0. 33.	Lyft og Bindigt	26
F 8	Conc. Marie	Ob. 6. kl. o.	\mathcal{A}	1. 51.	Klart og st. Blæst	27
Lo 9	Rudolphus	24 m. eft.	\mathcal{A}	3. 12.	Blandet og Regn	28
V Tegn i Soel og Maane, Luc 21.						D. 1. 7. 4. N. 1. 16. 56.
S 10	2 S. i Adv.		\mathcal{A}	4. 38.	Blandet o. Bindigt	29
M 11	Damasus		\mathcal{A}	6. 3.	Blandet o. Bindigt	30
Ti 12	Epimachus		\mathcal{A}	7. 24.	Regn og Blæst	01
D 13	Lucia	○ op. 8. 30.	\mathcal{A}	D. E.	Blandet	2
L 14	Crispus	n. 3. 30.	\mathcal{A}	5. 16.	Blandet o. Bindigt	3
F 15	Nicasius	Ob. 13. kl. 7.	\mathcal{A}	6. 43.	Lyft og Bindigt	4
Lo 16	Lozarus	17 m. form.	\mathcal{A}	8. 9.	Smæse Rusk o. V.	5
V Johannes i Fængslet, Mat 11.						D. 1. 6. 59. N. 1. 17. 1.
S 17	3 S. i Adv.		\mathcal{A}	9. 34.	Lyft og Stille	6
M 18	Lovisa	d. 21 Soelhv.	\mathcal{A}	10. 55.	Lyft og Bindigt	7
Ti 19	Remesius	fortest Dag.	\mathcal{A}	D. 8.	Idem	8
D 20	Tamperdag	○ op. 8. 31.	\mathcal{A}	0. 13.	Lyft o. stærk Blæst	9
L 21	Thomas	n. 3. 29.	\mathcal{A}	1. 28.	Idem	10
F 22	Japetus	(d. 20. kl. 1.	\mathcal{A}	2. 42.	Lyft og Bindigt	11
Lo 23	Eorlacus	23 m. for.	\mathcal{A}	3. 53.	Idem	12
V Johannis Vidnesbyrd, Joh. 1.						D. 1. 6. 59. N. 1. 17. 1.
S 24	4 S. i Adv.		\mathcal{A}	5. 1.	Idem	13
M 25	Juledag		\mathcal{A}	6. 5.	Idem	14
Ti 26	St. Steph		\mathcal{A}	7. 1.	Klart og Blæst	15
D 27	Joh. Evang.	○ op. 8. 30.	\mathcal{A}	7. 47.	Lyft og Bindigt	16
L 28	Børnedag	n. 3. 30.	\mathcal{R}	N. E.	Lyft og Stille	17
F 29	Noah	● d. 28. kl. 4.	\mathcal{R}	5. 16.	Lyft og Bindigt	18
Lo 30	David	53. m. for.	\mathcal{A}	6. 26.	Idem	19
V Om Simeon og Anna, Luc. 2.						D. 1. 7. 3. N. 1. 16. 57.
S 31	S. i J. og N.		\mathcal{A}	7. 38.	Blandet og Blæst	20

D. i
M.

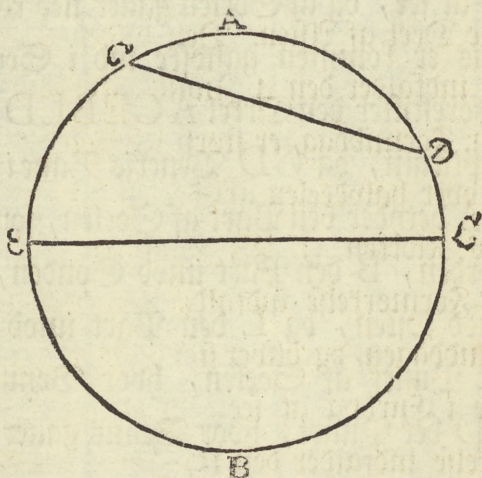
Historiske Hændelser.

- 1 1615. En skrekkelig Pandfod i Hertugdømmet Slesvig. 1711. De Svenske slagte i et Udfald af Estralsund.
- 2 1616. Kong Christian IV. slaar 12 Riddere af den væbnede Arm.
- 3 1650. Slotsholmen i Kiøbenhavn faaer det Navn Frederichsholm.
- 4 1676. Kongerne af Danmark og Sverrig commanderer Slaget ved Lund. 1766. Masqueraden aabnes paa den nye Ridder-Saal.
- 5 1695. Kron-Princesse Lovises Indtoa i Kiøbenhavn. 1711. De Svenske i et hidsiat Udfald af Wismar slaas af de Danske.
- 6 1320. Femern kiender sig under Danmark.
- 7 1697. Greve Frederich von Mefeld bliver Stadtholder i Hertugdømmene.
- 8 1751. Tractat mellem Danmark og Tunis.
- 9 1658. Bornholms Indbyggere indtage Landet fra de Svenske.
- 10 1459. Adolf Hertug i Slesvig og Greve i Holsten doer. 1519. Erke-Bisshop Byrge i Lund doer.
- 11 1202. Kong Knud VI. doer. 1743. Dronning Lovises Indtog i Kiøbenhavn. 1718. Kong Carl XII. falder for Frederichshald.
- 12 1766. Den Russiske Envoye Philosophow har Audience. 1611. K. Christ. IV. erobrer 7 Svenske Krigs-Skibe for Elfsborg.
- 13 1637. Hoje Vandvæge giver Skade i Helsingøer.
- 14 1675. Arensfors driver Koenigsmark tilbage og indtager Ribnig. 1643. De Svenskes Indfald i Holsten og Inland.
- 15 1551. Erkebisp Jørgen Skotborg doer til Coln.
- 16 1730. Kong Frederich IV. begraaves i Roeskilde.
- 17 1637. Skibet Christianshavn afgaaer til Ostindien.
- 18 1534. Kong Christian III. indtager Aalborg fra Greve Christoffers Partie. 1635. En Krank Gesandt har Audience paa Haderslev. 1724. Dronning Lovise, Kong Frederich V. Gemahl, fødes.
- 19 1660. Rigets Admiral Hr. Dve Gedde doer.
- 20 1309. Greverne af Holsten pantsatte halv Tolden af Hamborg.
- 21 1522. Forbund til Viborg imod Kong Christian II. 1759. Den Siællandske Brand-Casse oprettes.
- 22 1644. Hannibal Schisled slaar de Svenske i Wermeland.
- 23 1749. Kong Frederich V. kjober Erse af Hertugen til Gloksborg.
- 24 1584. De Frisers Stipendium stiftet.
- 25 1250. Kong Abel krones i Roeskilde. 1288. Kong Erik Menved krones.
- 26 1188. Waldemar II. slaas til Ridder i Roeskilde af sin Broder Kong Knud.
- 27 1675. Fru Abel Cathrines Hospital stiftes. 1402. Riber Domkirke afbrænder. 1691. Hertua Christian Albert til Slesvig-Holsten doer.
- 28 1607. K. Christ. IV. taber i Boldhuset 26 Ungerske Gylden og 3 Rosenobler.
- 29 1659. Bornholm overgiver sig til kong Frederich III. 1674. Dvællhuset stiftet af Kong Christian V. 1711. Kong Frederich IV. lader Wismar bombardere. 1712. Greve Steenbof falder ind i Holsten.
- 30 1676. Helsingborg gaaer over igjen til de Svenske. 1730. Uplags-Frihed paa de 4 Species ophaves. 1735. General-Landets-Deconomie- og Commerece-Colleatium oprettet.
- 31 1607. Kong Christian IV. forærer bort til Nytaar 46 Rosenobler, 513 Daller 2 Mk. 8 sj. 1760. Tobaks-Magazinet i Kiøbenhavn oprettet.

Om Formørkelfer.

Udi nærværende Aar 1769 ſkee 5 Formørkelfer, 3 udi Soelen, og 2 udi Maanen. Den første Soelens Formørkelse indfalder den 8. Januarii om Morgenen, og bliver ikke at ſee, uden i den nordlige og øſtlige Deel af Aſien. Den anden Soelens Formørkelse indfalder den 4 Junii, og begynder Kl. 7. 46 Min. Formiddag, er ſtorſt Klokken 8. 41 Min., da lidet over halvdeelen af Soelen bliver formørket, og endes Klokken 9. 38 Minuter. Den tredie Soelens Formørkelse indfalder den 28 Novembris om Formiddagen, og bliver ſtor Sonden paa Jorden, men ikke i Europa at ſee. Den første Maanens Formørkelse indfalder den 19 Junii om Formiddagen, men bliver ikke hos os at ſee, efterdi Maanen er under vores Horizont, medens Formørkelfen paſſerer. Den anden Maanens Formørkelse indfalder den 13 Decembris, og begynder Kl. 5. 52 Min. Formiddag, er ſtorſt Klokken 7. 16 Minuter, da meeſten tre ſierde deele af Maanen blive formørkede,

og endes Klokken 8, 40 Minuter. Soelen staaer op den 13 Decembris Klokken 8. 30 Minuter, hvoraf følger, at Enden af Formørkelsen ikke bliver hos os at see, efterdi Soelen allereede den Tiid er oppe over Horizonten.

Foruden disse 5 Formørkelseser blive endnu 2 mærkelige Phænomena udi Himmelen at see dette Aar, det første er, at Planeten Venus passerer igiennem Soelen den 3die Junii imod Aften, den begynder at gaae ind i Soelen efter Kiøbenhavns Tiid at regne Klokken 7. 56. Min. Eftermiddag, den

gaaer

gaaer gandske ud af Soelen den 4 Junii Klokken
 halvgaen tree om Morgenens, og Veneris Centrum
 kommer Soelens Centro paa 10 Minuter nær.
 Soelen gaaer ned den 3 Junii Kl. 8. 35 Min.,
 hvoraf følger, at vi alleeneste faae Veneris Indgang
 i Soelen at see, og at Soelen gaaer ned kort efter,
 at Venus er kommen gandske ind i Soelen. I
 Figuren forestiller den Cirkel ACEBLD Soelen,
 EL Eclipticam, og CD Veneris Bane i Soelen.
 Punctet A betyder den Part af Soelen, som vender
 imod Norden, B den Part imod Sonden, E den
 Part imod Østen, og L den Part imod Vesten.
 C er det Punct af Soelen, hvor Venus gaaer
 ind, og D det Punct, hvor Venus gaaer ud.

Det andet mærkelige Phœnomenon, som dette
 Aar indfalder, er, at Mercurius ligeledes passerer
 igiennem Soelen den 9 Novembris, men dette
 skeer om Aftenen imod Midnat, hvorforre hverken
 vi, eller andre Europœer faae denne Mercurii
 Igiennemgang at see.

Om Veneris Gang igjennem Soelen.

Der er intet det menneskelige Sind meere naturligt, end at det opægges til Nysgierighed, naar noget usædvanligt og sieldent indfalder, og er det derfor ikke at undre over, at ved den forestaaende Veneris Gang igjennem Soelen alle ere saa opmærksomme, endogsaa de, som gandske ikke vide, hvor stor Nytte en ny og vel bestemt Observation af dette Phænomeno kunde føre med sig baade til Astronomiens videre Fremvegt, og til at opløse adskillige Spersmaal, som hidindtil formedelst Mangel af gode Observationer ere bleven uopløste. Vi erindre os alle, at vi for 7 Aar siden A. 1761 d. 6 Junii saae Venerem gaae Soelen forbi, og vi vente nu paa at saae det samme igjen at see næstkommende Aar den 3 Junii, man skalde derfor tænke, at dette Phænomenon ikke var saa usædvanligt, efterdi det paa en Tiid af 8 Aar sees 2de Gange, og at det derfor ikke burde henregnes imellem de rare og sieldene, men naar betragtes, at fra Verdens Begyndelse indtil forrige Seculum er dette aldrig bleven seet, endskiøndt Astronomien i saa mange Seculis var bleven dyrket, og undertiden af store Genier og med anseelige Bekostninger, at i forrige Seculo observeredes Venus ifkun een gang i Soelen, nemlig A. 1639 d. 4 Decembris, og det alleene af 2 enkelte Personer, Horoccio og Crabtrio, og endelig at i de 2 næstkommende Seculis fra A. 1800 til A. 2000 kommer Venus ifkun een gang imellem Soelen og Jorden, nemlig A. 1874 d. 9 Decembris, da dens Gang igjennem Soelen varer ikke nær saa længe, som den varer de 2de Gange i dette Seculo, naar Venus er i Soelen, maac man vel tilstaae, at dette Phænomenon er rart, og at Astronomi efter vore Tider i 4de og 5te Generation kan have Marsag at misunde os den Lykke, 2de Gange at have

have havt Eynlighed at igientage en Observation, som de aldrig kunde giøre sig Haab om at komme til at anstille.

Naar man forestiller sig, at Venus gier sin Kreds omkring Soelen eengang hver 224 Dage, at der gaaer ikke meere end 1 Aar og 219 Dage forbie fra at Venus er imellem Soelen og os, indtil den kommer der igien, saa skulde man letteligen slutte, at det ikke maatte være saa rart, at faae Venerem i Soelen at see, men naar betænkes, at Veneris Bane ikke er i samme Plan, som Jordens, saa skeer det som oftest, at Venus er imellem Soelen og os, uden at den derfor skjuler en Part af Soelen, thi saasnart Veneris Banen viger fra Jordens Bane 16 Min., som er omtrent Soelens halve Diameter, sees Venus ikke i Soelen, men er enten oven eller nedan for den; om derfor Venus skal sees i Soelen, ere begge disse 2 Vilkaar nødvendige, først at Venus skal være under Soelen i Conjunction imellem Soelen og Jorden, og for det andet, at Veneris Bane skal falde enten ind med eller nær ved Jordens Bane, og dette sidste skeer ikke uden i Forstningen af Junii og Forstningen af December Maaned, hvorefter Venus kan ikke blive udi Soelen at see, uden naar den samles med Soelen, imellem Soelen og Jorden, i Begyndelsen af Junio og Decembri, hvilket ikkun heelt sielden treffer ind.

Al foregaaende forstaaes da, at det vel ikke er ofte, at man kan vente at faae Venerem at see udi Soelen, men at det ikke destomindre er vist, at Venus ligesaavel i gamle Dage, som nu, har passeret igiennem den, spørges derfor, om ogsaa de Gamle have seet Venerem i Soelen swares dertil Nej, thi de Observationer, som foregives at være giort af en Planet udi Soelen A. 778, 807 og siden af Averbve udi tolvte Seculo, kan ikke henføres til Venerem eller Mercurium, hvilke ere saa smaae, at man med blotte Dyne ikke kan see dem, i det mindste kunde jeg ikke A. 1761 see Venerem, som er den største af disse 2, udi Soelen, uden Riffert, da jeg dog vidste den skulde være der, og det samme tilstaaes ogsaa af en Mængde af andre, som ligeledes have observeret derefter; denne observerede Planet udi Soelen maae da enten have været en Comet, eller en stor Soelplet: thi endskiøndt der sielden forekomme saa store Soelplette,

plette, som med blotte Dyne kunde merkes, saa paastaer dog Galilæus
 baade selv at have seet saadanne, og ligeledes at have viist dem til andre.
 Heraf forstaes tillige Marsagen, hvorfore de gamle Astronomi førend
 det 17de Seculum, da Kikkerter bleve opfundne, ey have kundet anstille
 Observationer paa Veneris og Mercurii Gang igiennem Soelen, hvortil
 kommer endnu dette, at de ikke lettelig skulde falde paa at giøre sli-
 ge Observationer, thi deres Begreb om disse Planeters Gang var endnu
 saa ufuldkomment, at de ey vidste, hvor de skulde giøre af dem, og paa
 hvad Sted de skulde sætte dem i Himmelen, da nogle meente, at baade
 Mercurius og Venus vare Jorden nærmere end Soelen, andre derimod
 at de vare længere borte end Soelen, og endelig andre, at Mercurius var
 nærmere, og Venus længere borte, Alpetragius kunde derfor ikke uden
 Modsigelse af sine Contemporaneis skrive: Ambo isti Planetæ
 Venus & Mercurius currunt necessario per Lineas transe-
 untes aliquando per visum nostrum & Solem. Ptolemæus,
 efter hvis Systema Venus og Mercurius skulde kunde komme imellem
 Soelen og os, skriver for at forekomme de Modsigelser, som af Veneris
 og Mercurii Gang igiennem Soelen kunde indvendes imod ham, saaledes:
 Veneris autem atque Mercurii Sphæræ à priscis quidem sub
 Solari collocantur: à nonnullis autem juniorum ipsæ
 quoque ideo superimponuntur, quia nunquam visus est
 Sol ab his Planetis eclipsi pati, sed hæc ratio nobis in-
 firma videtur: possunt enim Planetæ aliqui esse sub Sole,
 & tamen non esse in illa linea, quæ per ipsos ac Solem
 visumque nostrum est, sed in alia &c.

Endnu mødte de Gamle een Vanskelighed, som gjorde, at de ikke lettelig
 tænkte paa at observere Venerem og Mercurium i Soelen, om de endskiøndt
 tænkte, at de vare saa store, at de med blotte Dyne kunde see dem: den bestoed
 derudi, at Planet Tavlerne, som den Tid havde, vare saa ufuldkomne, at
 baade kunde Phænomena coelestia, som vare efter Tavlerne beregnede,
 gandske slaae Fejl, og ligeledes kunde det see, at omendskiøndt de beregnede
 Phænomena faldt ind, der dog blev mange Dages Forskiel imellem den
 beregnede Tid og den Tid de virkelig indtraf. Hvem der herom vil nøyere
 overbevises og underrettes, har alleene se Riccioli Almagestum

❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖ ❖

Tom. I. pag. 498 og 499, hvor en stor Mængde Exempler anføres af
Zeyl i de Astronomiske Tavler, som paa de Tider vare i Brug.

Til ydermere Bevis paa de Astronomiske Tavlers Zeyl kan tiene den
Observation af Mercurii Passage igiennem Soelen, som Kepler bildte sig ind
at have seet A. 1607. Den store usørlige og arbejdsomme Mand, som
altid laae ligesom paa Udflak, og udsponerede alle Lejligheder til at gjøre nye
Opdagelser, tog Soelens Billede den 28 Maji ovenmeldte Aar i Camera
obscura, og merkede deri en sort Plet, han troede det var Mercurius,
efterdi Soelpletter den Tiid ikke vare bekiendte, han gav sig derfor til efter de
Astronomiske Tavler at beregne, hvor Mercurius skulde vare i Observations-
Tiden, og fandt rigtigt, at den net op skulde opholde sig paa det Sted i
Himmelen, hvor Soelen var; en Mand af hans Genie og Nidkierhed for at
udvide Astronomiens Grændser, kunde ikke andet end meget glæde sig ved
denne sin Opdagelse, han var derfor ikke seent i at meddeele den lærde Berden
sin Observation, og udgav i den Henseende 1609 i Leipzig sin Afhandling
de Mercurio in Sole viso. Men den Glæde, som Kepler nød af sin
decouverte, varede ikke længe, thi kort efter nemlig 1611 saae baade
Scheiner og Galilæus, som er den, der kan disputere Scheiners
Vren af Soelpletternes Opdagelse, ved Hielp af tubis Pletter i Soelen, og
erkiendte da Kepler sin Zeyltagelse, i det han merkede, at i hans Beregning
var positionen af nodis Mercurii falsk, saa at det han havde taget
for Mercurio i Soelen, var og blev ikke andet, end en Soelplet.

Men endstiondt denne første Prøve slog Zeyl, saa slap Kepler derfor
ikke Arbejdet eller tabte Modet; nu vare den store Tycho's Brahe's
Tider komne, og hans Observationer havde bragt et stort Lys, og lagt
ligesom Grund til en gandske nye Epoque i Astronomien. Kepler var en
Kiendere, som vidste, hvad Tycho's Observationer duede til, og var
derfor ikke seent til at betiene sig af denne nye Skat. Han vidste af egen Erfar-
ing, hvor meget de hidindtil værende Astronomiske Tavler vigede fra Him-
melen, og var derfor betænkt paa at indrette nye, som vare grundede paa bedre
Observationer; disse nye Tavler ere de, som vi kiende under Navn af
Rudolfinis, og som have i saa lang Tiid beholdt deres Anseelse i den lærde
Verden og iblandt Kiendere. Efter disse Tavler beregnede da Kepler
Venerem og Mercurium, og fandt, at de begge skulde gaae igiennem Soelen

A. 1631, og at Venus skulde igien komme der A. 1761, og da det var af Vigtighed at eftersee, om disse Phænomena rigtig indtraf, for at bestyrke Tabernæs Visshed, saa advarede han Astronomos derom i en liden Tractat udgaven i Leipzig A. 1629 med Titel: Admonitio ad Astronomos rerumqve coelestium Studiosos de miris rarisque Anni 1631 Phænomenis, Veneris puta & Mercurii in Solem incurfu.

Kepler kunde ikke leve til A. 1761, da Venus passerede igiennem Soelen, men da man veed, at han levede A. 1631, saa kunde den Nysgierighed let falde en ind, at han vilde vide, hvorledes det gik Kepler, og om han fik at vide, at Udfaldet svarede til hans Formodning. Af disse 2 rare Phænomenis, som skulde observeres A. 1631, skeede først Mercurii Gang igiennem Soelen, som indfaldt den 7 Novembris om Morgenen: men Kepler døde et par Dage, førend Observationen skulde skee; hvilken en ubetydlig Dødsdag for en Astronom, der havde sin Videnskab saa kjær, og som var saa vel fortient af den! Hans Død kommer mig for, som en stor Generals, der dør paa Balpladsen, førend han faaer at vide, at han har vundet Bataillen, fortjener denne sidste ved sin Begravelse alle Militaire Honneurs, saa fortjener den første visselig alle Astronomiske Honneurs, det er at erindres, saa længe Astronomiske Videnskab er til, og saa længe der anstilles Observationer paa Himmelen.

Men døde end Kepler, saa levede dog de, som ved Keplers Advarsel om de rare Phænomenis Ao. 1631. vare opvakte; man kand let forestille sig, at Soelen den 7 Novembris 1631. ikke fattedes Tilskuere, men en stor Mængde tog Hyl af Observationen, fordi de ikke havde forsynet sig med Riffelter, og de alleene bleve Vidne til Keplers Triumph, som ret forsynede med Astronomisk Redskab anstillede Observationer; disse vare alleeneste 4, nemlig Gassendus i Paris, Cysatus i Inspruk, Janus Remus Quietanus i Elsas, og en ubenævnt i Ingolstadt. Om de 3 sidste Observationer vides ingen Besked, hvorføre Gassendi var den eeneste, som kom Astronomien til nogen Nytte Gassendus gjorde sin Observation bekendt i et Brev til Schikard, Skyer og ugunstig Himmel forhindrede ham vel i Forsningen, men Skyerne adspredde sig dog omsider, og han fik den at see, og hvor glædeligt dette Syn har været ham, kan man skionne af de levende Udtryk, som han derom bruger. Videlicet inducta latas caligine terras occuluerat; ac tum maturius ingressus est, quam sui spem nobis fecisset; & qui ipse deducit umbras, umbra tenuior apparuit. Verum assuetus technis

illius, etiam-num ab infantia, relevandis, Apollo favet; effecitque, ut qui accedens latere nos potuerat, non recesserit plane ignoratus. Quippe licuit, vel aufugienti talaria premere tantisper, ac percontari interea, quid tanto Deorum nuncio, tanto Atlantis nepote dignum ex cœlo usque renunciaret. Ut paucis dicam, felicior fui, quam tot illi Hermetici, qui frustra Mercurium in Sole requirunt. *Εὐρηκα, καὶ εὐρηκα*: inveni, inquam, ac vidi illum, ubi hactenus nemo viderat. Vidi non in subfelliis lacteis cum Philologia celebrantem nuptias; sed imperium jam affectantem, & quasi gloriantem
 in Phœbi folio claris lucente smaragdus.

Hvor vidt deune Gassendi Observation stemmer ind med de Rudolphinske Tavler, og hvor meget bedre de Rudolphinske passe sig ved denne Læylighed, end de andre Astronomiske Tavler, som hidindtil havde, kan nærmere erfares i Riccioli Almagessti Tom. I. libr. III. cap. 3. Schol. 3. og Buhaldi Astron Philolaica libr. X. cap. 5. Dog alligevel vare der endnu de, som tvivlede, om ogsaa Gassendus virkelig havde seet Mercurium, og om det ikke var en Plet i Soelen, som bedrog ham, hvorfors Hartensius lod udgaae en Tractat A. 1633. hvorudi han af Observationen selv beviser, at det ikke kunde være en Plet, men maatte være Planeten Mercurius selv, som Gassendus havde observeret i Soelen.

Efter Gassendi Tid har det ikke været saa rart at see Mercurium i Soelen, fra Ao. 1631. til nu har man observeret dette Phœnomenon II Gange, og følgende Mar 1769. den 9 Novembris bliver det igjen at see, endskiont ikke hos os eller i noget Rige af de Europæiske. Men dette maae være nok talt om Mercurio, det er alleensie i Henseende til Liigheden af Phœnomeno, da Venus og Mercurius sees paa een Maade at gaae igiennem Soelen, at jeg haver talt om denne Planet, nu begiver jeg mig til Venerem, om hvilken jeg egentlig haver at handle, for at forklare, hvorvidt man er kommet med denne Planets Observationer i Soelen, og hvad Nytte man kan vente sig i Henseende til de Astronomiske Videnskabers Fremvejt, naar denne Planets Observation ved forestaaende Conjunction retteligen bliver taget i Agt.

Det er tilforn meldt, at Kepler havde beregnet, at Venus skulde blive i Soelen at see A. 1631. Dagen, naar dette Phœnomenon skulde indfalde, var den 6 Decembris om Aftenen; man kan vel forestille sig, at Gassendus, som nyelig tilforn med saa stor Forsynøvelse havde besknet Mercurium i Soelen, ikke forsømte denne nye Læylighed at giøre Opdagelser; Han betragtede derfor Soelen flitteligen 3 Dage i rad, nemlig den 6te, 7 og 8 Decembris, men hvorledes

ledes hans Observation saldt ud, kan man slutte af Udskriften paa hans Brev til Schikard: Epistola de invisâ Venere. Han sik intet at see uden 2 Soelpletter, og efter sin levende Skrivemaade beklager han sig, at da haa nyelig havde lagt Vaand paa den falske Mercurius, skulde dog den smukke Gudinde undskyde ham, og gietter han, at da hun havde merket, hvad Instrumenter han havde tillavet for at fange hende med, hun da maaskee frygtede ligesaadant et Puds af ham, som Vulcaus spilte hende i gamle Dage. Nok var det, Venus blev ikke i Soelen at see, Aarsagen var, at baade saldt Observationen ind om Ratten, og tillige forarsagede smaae Urigtigheder i Veneris Tavler, som den Tid maatte nødvendigen være, at Kepler havde efter sin Beregning fundet, at Venus skulde komme Soelen nærmere, end den virkelig kom.

Da nu derfor Observationen af Venus A. 1631. slog Fejl, saa kunde man ikke efter den Kundskab, som da havde, vente at faae Venerem i Soelen at see forend A. 1761., men en lykkelig Brouterie af Lansberg kom nu til at giøre Astronomien en stor Tjeneste, og forskaffede Venerem i Soelen, længe forend man kunde have ventet det. Næmlig A. 1632. udgav Lansberg nye Astronomiske Tavler, hvilke vare vel i sig selv meget flettere, end Kepleri Rudolphinske, som udkom i Ulm 1627., men han foregav dog, at hans Tavler stemmede gandske noye ind med alle gode Observationer, som havde, og han roeste dem selv saa usorkammet, saa han sik, allerheldst da ogsaa flere stemmede ind med i disse Tavlens Roes, den lærde Berden til at troe, at naar man vilde have nogen Visshed i sin Beregning, saa maatte Lansbergs Tavler bruges. Just da disse Lansbergs Tavler vare udkomne, levede i Engeland en ung Astronomus navnlig Horoccius, som til Astronomiens største Skade dode ung og alt for tilig, han sled tilig og sildig Lansbergs Tavler, beregnede Himmelen efter dem, og fandt at Venus skulde sees i Soelen A. 1639. Han havde vel allereede fattet Mistanke imod Lansbergs Tavler, men dette Phænomenon af Venere i Soelen var dog alt for vigtigt, at han skulde jo vilde noyere soge efter, hvad der kunde blive i den Sag at haabe, han gav sig derfor til at beregne Venerem efter de Rudolphinske Tavler, og fandt til sin Forundring, at disse ogsaa gave ham Haab, og bryder derfor ud med denne Expressiøn imod Lansberg: Nu forlader jeg den broutende Hollænder sit Prale-rie i at overvælde sine ælendige Tavler med saa ufortient Roes; nu skal jeg aldrig meere klage over den Tid, jeg har spildt paa dem, jeg har faaet Belsønning nok; thi disse ere Aarsag i, at jeg forud har seet, at Venus skulde komme i Soelen.

Saa snart nu Horoccius havde faaet Bished om, at dette Phænomenon skulde falde ind, advarede han strax sin Ven Crabtrius i Manchester derom, og ligeledes sin yngre Broder, som opholdt sig i Liverpool, han undskylder sig, at han ikke advarede flere, deels fordi Tiden var nær for Haanden, saa han ikke kunde, deels fordi han frygtede, at de som han kiendte i Nabolaanaet, maatte være saadanne, som ansaae sigt for Bagateller, og som satte langt større Priis paa deres Hunde og Fugle, end saadan Astronomisk Glæde.

Observations-Dagen kom da, nemlig d. 24 Novembris 1639. eller efter nye Stil d. 4 Decembris; man kan vel forestille sig, at Horoccius paste paa; af Frygt for at han ikke skulde kommetids nok, allerheldst da andre Astronomiske Tavler forkyndte Phænomenon tiligere, observerede han den heele Dag forud, men saa ingen Ting, uden en Plet i Soelen, Dagen selv begyndte han om Morgenen tilig, og blev ved indtil Kloffen 2., men blev endnu ingen Ting vaer, uden samme Plet, som han havde seet Dagen før, Klof. 2 skulde han i Embeds-Forretning i Kirken, og skriver han, at han ikke kunde forsømme denne vigtigere Bestilling for en Nebenssags Skyld, men da han kom tilbage Klof. 1 Qvarter til 4, fandt han sit Haab og Dufte opfyldt, og var Venus just nyelig kommen gandske ind i Soelen, saadens Rand net op berørede Soelens Rand, siden gjorde han endnu 3 Observationer af Veneris Centri Afstand fra Soelens Centro, og blev der ikke Lejlighed at gjøre flere Observationer, fordi Soelen med Venere efter en halv Times Forløb gik under Horizonen.

Crabtrius, som tilforn var blevet advaret, forsømte sig ikke heller, men Himmelen var saa ugunstig, da Skyer og Væir den meeste Tid hindrede ham at see Soelen, dog da Skyerne skildte sig, og tilod ham et lidet Glimt af Soelen, fik han endelig Venerem at see i den, han kom af Forundring og Glæde i saadan Heuyrkelse og Forvirring, at han stod og gabede og betragtede Venerem, og glemte sig gandske selv og hvad han skulde gjøre, endelig kom han til sig igien, men det umilde Væir hindrede ham altsammen, saa han ikke kunde gjøre nogen retskaffen Observation, alt hvad man kan si, er allene dette, at Crabtrius har seet Venerem i Soelen, og at han altsaa kunde give Horoccio Vidnesbyrd, at han sagde Sandhed, om noget saadant Vidnesbyrd, som det ikke gior, behøvedes.

Endnu var tilbage Horoccii yngre Broder i Liverpool, som ogsaa var blevet advaret, men han fik ingen Ting at see formedelst tykt Væir; han observerede vel heele følgende Dag derefter, da Væiret blev bedre, men det var for sildigt, efterdi Venus den Gang allerede var gaaet forbi Soelen.

Nu var da A. 1639. forbi, og hvorvidt man var kommet med at beregne Veneris Conjunctioner med Soelen, samt hvor meget Venus er bleven seet i den, er forklaret; man havde længe at vie, inden slikt et Syn forekom igien, hvorfors ogsaa Halley skriver, hoc etenim spectaculum inter Astronomica longe nobilissimum, instar ludorum secularium, integri seculi mortalibus invident motuum arctæ leges. Nemlig, det er tilførs sagt, at Kepler efter de Rudolphinske Tavler havde beregnet, at Venus ikke skulde komme i Soelen, førend A. 61. i dette Seculo, naar først Conjunctionen A. 1631. og siden A. 1639., som Horoccius havde fundet, var forbi, man skulde dersfor tænke, at for Astronomis, som vilde af Venere i Soelen opdage noget til Astronomiens Fremvekt, var intet andet at gjøre, end at oppebie Annum 1761., for at see, hvad Slutninger man af det Aars Observationer kunde trække, men den skarpsindede Halley, som ved saa mange Feyligheder havde viist, at han kunde see meere og bedre, end andre, kunde ogsaa see Venerem i Soelen, da den ikke var der, det er at sige, han kunde indsee, hvad Nytte slikt Observation kunde føre med sig, naar den blev foretaget i de rette Hensigter og paa den rette Maade, endskjøndt han ikke kunde gjøre sig Haab om at leve den Dag, at han selv kunde sætte saadan Observation i Verk.

Men for at komme nærmere til Sagen, saa ansaae Astronomi, førend Halley's Eider, Observationen af Veneris Gang igiennem Soelen, deels som særdeles mærkelig og sielden, i hvilken Henseende den kunde fortiene alle Menneskers Opmærksomhed, og besynderlig deres, som elskede Videnskaberne, og havde dem ret kiære, deels som vigtig og nyttig, esterdi man ved Hielp af den kunde fastsætte adskillige Elementer henhørende til Veneris Theorie langt vissere og tilforladeligere, end ved nogen anden Observation, som man ved andre Feyligheder kunde faae af Venere. Videre sigtede Astronomi paa de Eider ikke, og de indsaae ey, at man af det Slags Observationer kunde udtrække langt vigtigere Slutninger til Astronomiens Fremvekt, og Videnskabernes Forbedring: men da Halley A. 1677. havde paa St. Helena observeret Mercurium i Soelen, begyndte han at igiennemtænke denne Materie noyere, og indsaae, at Veneris siunlige Conjunctioner med Soelen kunde blive Astronomien til langt større Nytte, end nogen havde hidindtil kundet forestille sig eller vente. Han utrede først herom sine Tanker i en Afhandling udgivet imellem de Philosophiske Transaktioner A. 1691., hvorudi han bestemmer de Perioder af 8, 235 og 243 Aar, efter hvilkes Forløb Venus igien bliver i Soelen at see, og melder han alleneftie, uden derom at anføre noget Bevis, at ved en ret god Observation af Venere i Soelen kunde man med største Visshed faae at viide Soelens sande Afstand fra Jorden,

den, hvilken ellers er saa uvis og saa lidet bekendt, fordi Soelens parallaxis er saa vanskelig at observere. Nærmere forklarer Halley sig i en anden Afhandling udgiven i de samme Transactioner længe, nemlig 25 Aar, derefter, A. 1716. No. 348, hvorudi han viser, at om man fik 2 gode Observationer af Venere i Soelen A. 1761., den eene giort i Ostindien, og den anden i Gronland ved Hudsons Bay, saa skulde man paa det sidste Sted (isald Soelens parallaxis er tolv og en halv Secund) see Venerem 17 Minuter længere i Soelen, end paa det første, hvoraf man igien nærmere kunde slutte sig til Soelens Afstand fra Jorden paa $\frac{1}{500}$ Deel nær. Vel er det saa, at Halley tog Fejl i nogle Elementer henhørende til hans Regning, og ligeledes at han ikke var lykkelig i at udvælge Stæderne, hvor Observationerne skulde anstilles for at bestemme Soelens Afstand, hvilket M. de l' Isle har viist, men hans Fortieneste bliver dog derfor ligestor, efterdi han er den, som har viist Astronomis, hvorledes de kunde anvende Veneris Observation i Soelen til at finde Soelens Distance paa en langt vissere og sikkrere Maade, end den ellers ved nogen Slags Observation kan findes.

Dette Problema om Soelens Afstand fra Jorden er af saa meget større Bigtighed, som af dets Oplosning dependerer alle de andre Planeters Afstand fra samme; det er vel saa, at man ikke veed nogen Planets Afstand fra Soelen, men man veed dog, hvad Proportion Distancerne have til hinanden, at f. Ex. Jupiter er lidet over 5 Gange saa langt fra Soelen, som Jorden, at Saturnus er 9 og en halv Gange saa langt borte, og saa videre, hvorføre, naar man eengang vidste, hvor langt Soelen var borte, det da blev let, at beregne alle Planeternes Distance, og hvor stort Lins vilde ikke ved denne Opdagelse forskaffes i den himmelske Physique.

Men da her nu handles om Soelens Afstand fra Jorden, vil det ikke være af Bøyn for deres Skyld, hvis Sag det ikke er daglig at omgaaes med Astronomiske Betragtninger, lidet udsørligere at forklare, hvad Midler Astronomi bruge for at finde, hvor langt Soelen er borte. Hertil anvendes da Soelens Parallaxis, som er Forskiællen paa de 2 Steder i Himmelen, hvortil 2 Tilskuere paa 2 adskillige Steder paa Jorden henføre Soelen. Det Ord Parallaxis horer man tidt nævne, saa got som alle have nogen Forestilling deraf, men de ere ikkun saa, som vide at sammensøye med Ordet selv det rette Begreb. Den daglige Erfaring lærer os, naar en Ting er nær ved os, og vi agter paa, hvor den sees imellem længere fraliggende Ting, at den da strax forandrer sit Sted imellem dem, naar vi selv lidet forandre vores Sted vi staae paa, og denne Stedets Forandring imellem længere fraliggende Ting, er just det, som kaldes Parallaxis, hvilken vi dagligen anvende til at skionne, om noget er nær ved os eller ikke; thi see vi f. Ex. at
det

det strax forandrer sit Sted, saa snart, som vi forandre vores, sig vi, at det er os nær, og mærke vi derimod, at det sees altsille samme Sted, endskiondt vi meget forandre vores, skionne vi strax, at det er langt borte, hvoraf sees, at alle giøre sig noget Begreb om Parallaxi, og anvender den dagligen for at dømme om fraliggende Tings Afstand, endskiondt de ikke have noget distincte Begreb om, hvad Ordet Parallaxis egentlig betyder.

Begynderne i den practiske Geometrie bruge ligeledes Parallaxin dagligen, uden at kiende Ordet, og at vide, hvad Begreb der skal sammenføyes med det: naar s. Ex. der skal maales, hvor langt et Sted, som ikke kan kommes til, ligger fra et givent Sted, bærer man sig saaledes ad; man udtrækker fra det givne Sted en Basis, og sigter fra hver Ende af Basis til det Sted, hvis Afstand søges, hvorved den Vinkel oppe ved Stedet bestemmes, som er, men kaldes ikke, det fraliggende Steds Parallaxis; er denne Vinkel da stor, veed man at Stedet er nær, og derimod jo mindre den er, jo længere er Stedet borte, saa det er ved Hielp af Parallaxi, at man i den practiske Geometrie søger fraliggende Steders Afstand.

Lader os nu forlade Jorden, og med det Begreb, som vi have faaet om Parallaxi, vandre ind i Himmelen, for at see, hvad Nytte det der kan giøre os. Jeg seer s. Ex. Jupiter sidde Sønden i Himmelen, og noget nyt, som kunde ligne en Stjerne, at sidde 10 Grader under den; en anden staaer paa Halster, og seer den samme nye Stjerne, men mærker at den sidder 10 Grader oven over Jupiter, Spørsmaal, er dette nye Syn virkelig en Stjerne, og er dets Sted i Himmelen, eller er det os nærmere end Himmelen, og bør altsaa henregnes til Luftsyn? Spørsmaalet besvares saaledes, var dette Syn virkelig i Himmelen, saa burde det sees under Jove saa vel det eene Sted, som det andet, endskiondt der dog kunde vel være en liden Forandring i Distancen, men da nu Observationen siger, at der er 20 Graders Forandring paa Stedet, hvor det sees, hos den eene og den anden Observator, saa kan man deraf fast slutte, at det er Jorden temmelig nær, og bør altsaa ikke henregnes til de himmelske Legemer.

Enhver seer vel, at det er alleene det første og simpelste Begreb af Parallaxi, som jeg her giver, dette Begreb er siden ved Geometrerne's Theorie og flittige Arbejde herudi blevet meget raffineret og forbedret, og have Astronomi ikke forsømt at anvende det i Himmelen, for at finde Planeternes og Stjernernes Distance. Det har ogsaa lykkedes dem i Henseende til Maanen, thi efterdi dens Parallaxis er stor og kiendelig nok, saa kan man ogsaa si paa saa Mile nær, hvor langt den er fra Jorden, men i Henseende til Soelen, ved hvilken

de andre Planeters Afstand fastsættes, har det ikke lykkedes nær saa godt, thi efterdi dens Parallaxis ikkun beløber sig til nogle saa Secunder, saa kand en liden og uomgængelig Fejl i Observationen foraarsage, at man gior en Misregning af Millioner Mile, naar man vil fastsætte Soelens Afstand.

For at forstaae dette desto tydeligere, vil det ikke være af Veyen, her lidet udforligere at forklare, hvad Begreb Astronomi fra gamle Tider af have gjort sig om Soelens Afstand fra Jorden, og hvad Midler de have betient sig af, for at finde den. Det kunde vel synes meget forvovent, at Geometrerne have turdet stige op til Himmelen med deres Maalestok, og at de have dristet sig til at vilde sætte Grændser der, hvor ingen Grændser ere, og hvor Fornuften, hvor yppig den endogsaa er til at vilde forestille sig det uendelige, reent svimler og taber sig, men det er dog vist, at de ikke have gjort et Skrit, uden veyledede af Sandheden, og falder end Udslaget af deres Beregning undertiden ikke rigtigt, saa er det dog ikke Beregningens Skyld, men alleeneste Observationernes, hvilke ikke kan iværksættes med den Noyagtighed, som saa store Foretagende udfordre. Det forstaaer sig, naar Verden skal maales, saa kan ikke bruges Tommestokke eller Allen Maal, Mile ikke heller, ja endogsaa Jordens Diametre blive for smaa, naar man vil til de længst fraværende himmelske Legemer; for at give et Exempel paa, hvorledes Geometrerne i saa Fald maae udtrykke sig, vil jeg alleeneste anføre dette Maal, Musschenbroeck bruger til at bestemme Fjersstjærnernes Distance, nemlig han finder efter sin Beregning, at de ere saa langt borte, at en Kanon-Kugle, som blev ved at gaae Dag og Nat med samme Hastighed, som den havde, naar den foer ud af Kanonen, ikke kunde naae dem i en mindre Tid end af 104166^m666636 Aar, det er at sige, naar Kuglen havde faret lige fra Verdens Begyndelse til nu, saa skulde den ikke have naaet uden en syttende Million Deel af Veyen. Hvilken en forstrækkelig Distance! og hvor stor den end og er, saa er det dog ikke at tvivle paa, at jo uendelig mange himmelske Legemer ere endnu langt længere borte.

Men her er ikke Spørsmaal om Fjersstjærnernes uendelige Distance, her handles om Soelen, som er es uendelig nærmere, saa der ikke behøves en Maalestok af Kanon-Kuglens Aargang, men man kan lade sig nyse med at bruge Jordens Semidiametre. De gamle Astronomi kunde ikke med Visshed sige noget om Soelens Afstand fra Jorden, hverken vare deres Theorier dertil fuldkomne nok, da de ikke vidste at søge denne Afstand uden ved Hielp af Maanen, ikke heller vare de i Stand til i deres Observationer at kunde bruge den Noyagtighed, som hertil behøves, hvorfor Plinius i hans hist. naturali lib. II. cap. 23. de

mundi mensura retteligen skriver, at naar man vilde beskrive de himmelske Legemers Afstand fra Jorden, saa var det egentlig ikke Maalet man gav, men alleneſte en Gising til Maalet: nec ut mensura ſkriver han (id enim velle pene dementis otii est) sed ut tantum æstimatio conjectandi constet animo. Jeg anseer det derfor, som en blot Slump-Lykke, at Posidonius i sin Tid traf saa nær paa den Soelens Distance, som af de nyere Observationer nu sluttet, thi han havde gandske vist ikke saadanne Observationer for sig; hvoraf han kunde med nogen Visshed bestemme den Distance, som han fandt; og kan man sige, at ved denne Sag er ikke gjort noget retskaffent, forend i forrige Seculo, endogsaa Copernicus og Tycho, som ellers i saa mange Maader have udvidet Astronomiens Grændser, har beholdt de Gamles parallaxin Solis af 3 Minuter, og derfor fundet Soelens Afstand fra Jorden imod 1200 Jordens Semidiametre eller 1^m031843 Mile. Den grandseende Kepler, som ikke kunde efterlade nogen Partikel af Astronomien urørt og uforbedret, indsaae ogsaa, at Soelens Distance maatte sørges, hvorføre han antog dens Parallaxin at være omtrent 1 Minut, og fandt dens Distance 3500 Jordens Semidiametre eller 3^m009550 Mile. Denne Distance forsøgede igien Longomontanus, Hevelius og Ricciolus til 5 à 6 Millioner Mile, men inæen kom Sandheden nærmere end Wendelinus, som vel brugte de Gamles Observations-Maade, men bedre Instrumenter, han fandt Soelens Parallaxin at være 15 Secunder, og deraf dens Distance 13751 Jordens Semidiametre eller 1^m824081 Mile.

Med større Røynagtighed kunde Soelens Afstand ikke bestemmes efter de Gamles Theorier, hvor Maanen maatte bruges for at finde Soelens Distance; vel begyndte Astronomi at faae Mistanke, at Soelen maatte endnu være længere borte, end man troede, men de kunde dog ingen Argumenter anføre, som vare stærke nok til at bevise det, som de troede, da de begyndte at betragte Venerem og Mercurium med Kikkertter, mærkede de, at deres Diametre vare mindre, end man tilforn forestillede sig, hvoraf skulde følge, at, naar Soelens Distance ikke var større, end Wendelinus havde fundet den, Mercurius da, som dog er en Hoved-Planet og gaaer omkring Soelen, skulde blive mindre end Maanen, som ifkun er en Drabant, og maae lade sig regiere af Jorden, at Venus, som er under Jorden i Hensende til Soelen, og ingen Drabant har, skulde blive større end Jorden, som dog baade er længere fra Soelen, og tillige har saadan en anseelig Drabant, som Maanen, i Følge med sig, dette syntes dem at stride imod Ordenen og Retheden af Soelens Systemate, men det var dog ingen tydeligt og mathematisk Beviis, at Soelen var længere borte, end Wendelinus efter sin Beregning havde fundet, ikke desfomindre lod

dog

dog Halley sig deraf bevæge at antage Soelens Parallaxin endnu mindre, nemlig $12\frac{1}{2}$ Secunder, hvorved Soelens Afstand fra Jorden blev 16500 Jordens Semidiametre, eller 14m.187839 Mile.

Nu aabner sig en nye Periode i Astronomen, da man, for at finde Soelens Afstand, forlod de Gamles Maade, og Maanen, som den, der ikke var duelig nok dertil, og derimod søgte til Venerem og Martem, som dem der bedre i dette Slags Undersøging kunde staae bie. Nemlig det er klart, efterdi Soelens Parallaxis er saa liden, at den ikkun beløber sig til nogle saa Secunder, og det desuden er overmaade vanskeligt, noye at bestemme dens Sted, fordi man ikke tillige med Soelen kan observere Fixstjernerne, og giøre Sammenligning af begges Observationer, at der vilde indskyde uovervindelige Vanskeligheder, om man umiddelbar af Soelens Observationer vilde søge dens Parallaxin, men man er derfor ikke forlegen, thi efter det, som tilforn er anført, forstaaes, at naar een Planetes Afstand fra Soelen vides, veed man ogsaa alle de andres, efterdi Proportionen imellem Distancerne er tilforn bekendt; Man har derfor intet andet at giøre, end noye at observere en Planetes Parallaxin, for deraf nærmere at slutte sig til Soelens: enhver indseer vel, at hertil ere Saturnus og Jupiter ikke duelige, thi da de ere, den første $9\frac{1}{2}$ og den anden 5 Gange længere borte, end Soelen, saa er deres Parallaxis ogsaa meget mindre end Soelens, og sølgelig vanskeligere at observere: Mercurius bliver ogsaa hertil uduelig, thi endskiont den undertiden er os noget nærmere end Soelen, saa er dog ikke Forstærken stor, hvortil kommer, at den er vanskelig at observere, efterdi den altid holder sig saa nær ved Soelen. Her bliver da ikke tilbage uden alleene Mars og Venus, disse ere os i visse Omstændigheder langt nærmere end Soelen, og disse kan mægtigen observeres tillige med Fixstjernerne, og sammenlignes med dem, det er derfor de nyere Astronomi have adresseret sig til dem, for endelig ved deres Hjælp at faae en vissere Kundskab af Soelens Distance. Det er egentlig M. Cassini, som har opfundet denne fortreffelige nye Methode til at søge Soelens Parallaxin, det bliver ikke min Sag noyere at forklare, hvorudi den Cassinianske Methode bestaaer, hvem derom nærmere vil underrettes, kan søge til de Elementariske Astronomiske Bøger, hvori det afhandles, dette vil jeg alleeneste melde, at af de 3 Mfres. Blanchini, Cassini og Flamsted, som vare de første, der efter denne nye Methode anstillede Observationer, sandt den første, som ved Hjælp af Venere sammenlignet med Regulo, søgte Soelens Parallaxin, den at være $14''18'''$, og deraf Soelens Distance 14424 Jordens Semidiametre eller 12m.402771 Mile, men de 2 sidste, som ved Marte søgte Parallaxin, sandt den ey større end $10''$, saa at dens Distance fra Jorden blev 20626 Jordens Semidiametre, eller 17m.736083 Mile.

M. la Hire, som ligeledes samme Tid søgte Soelens Parallaxin, fandt den endnu mindre, ja hart ad, efterdi Resultatet af hans Observationer var saa forskiellig, slet ingen, dog, for at antage noget, satte han den at være 6'', hvoraf følger, at Soelens Distance skulde være 34377 Jordens Semidiametre, eller 29m.560200 Mile, saa at Forskiellen af Soelens Distances Beregning beløb sig fra Tychonis Tider indtil la Hires, paa en Tid mindre end et Seculum, fra 1 Million til 29 Millioner Mile, en alt for stor Forskiel, at jo Astronomi maatte være bekymrede om, herudi nærmere at undersøge, for at faae større Visshed: vel er det saa, at Tychonis Distancers Beregning ikke her bør komme i Sammenligning, efterdi den var bygget paa de gamle Observationer, men imellem Blanchinis og la Hires Observationer, hvilke begge vare indrettede efter de nye Theorier, findes en Forskiel af 17 Millioner Mile, nemlig fra noget over 12 til noget over 29 Millioner, hvilken Forskiel endnu er alt for stor, til at ikke fiære sig meere om den, eller til at tænke, at nærmere Undersøgning ikke behøves, for at faae større Sikkerhed i en saa uvis og tillige saa vigtig Materie.

Efter M. la Hire observerede M. M. Maraldi, Pound, Bradley, Cassini le Fils, la Caille paa Cap de bonne esperance, og la Lande flittigt paa Martem, naar den var i opposition med Soelen, men Forskiellen af deres Resultater blev dog altid for stor, da Soelens Parallaxis beløb sig fra 9 til 15 Secunder, og dens Distance fra 12 til 20 Millioner Mile, det er en Forskiel af 8 Millioner, hvilken endnu maatte være alt for stor og utaaelig for dem, som ikke vilde reent gaae i Laage eller i Blinde.

Da nu derfor den nyere Cassinianiske Methode til at finde Soelens Parallaxin, som dog syntes at have saa stort Fortrin frem for de Gamles, var saa mange Banskeligheder underkastet, og Soelens Afstands Beregning blev saa meget adskiljig, ligesom Parallaxis observeredes nogle saa Secunder større eller mindre, saa er det ikke at undre over, at Astronomi ikke vare fuldkommen fornøiede med den, og at de stræbte at finde en anden, som vissere kunde føre til Maalet: endogsaa N. Halley i sin Tid indsoae, at denne Methode, endskiont vel opfundet, vilde ikke letteligen præstere det, som man ønskede, hvorforsø han skriver saaledes om den: nec moror autoritatem, quantumvis gravem, eorum, qui Solem ultra hos terminos in immensum evhunt, freti observationibus vibrantis penduli, determinandis his angulorum minutiis, uti videtur, haud satis fidis: saltem hac methodo tentanti parallaxis aliquando nulla, aliquando etiam negativa occurret; hoc est distantia vel infinita fiet, vel infinito major, quod absurdum. Men som N. Halley var den, der først indsoae Styrken og Svagheden af den

den nyere Methode, saa var han ogsaa den, som først var betænkt paa at finde en vissere og meere sikker; Anledningen dertil blev ham givet ved Mercurii Observation i Soelen, som han gjorde paa St. Helena A. 1677., han merkede ved at observere, at det Dyeblik, naar Mercurius indvendig berører Soelens Rand, gandske noye med Astronomisk Accurateesse kunde bestemmes, han vidste ogsaa af Geometriske Principis, at naar Soelens Distance sammenligned med Jordens Semidiameter ikke var uendelig stor, saa kunde ikke alle Folk paa Jorden see Venerem gaae ind i Soelen samme Dyeblik, men nogle maatte see dette tidligere, andre sildigere, ligesom de fra adskillige Steder paa Jorden saae Soelen, og viiste han da, hvorledes man af denne Tidens Forskiæl burde slutte sig til Soelens Afstand fra Jorden.

Men da det nu er viist, hvor vanskeligt det er med nogen Noyagtighed at bestemme, hvor langt Soelen er fra Jorden, og jeg tilligee har angivet, at man ved at observere Forskiællen af Tiden, naar Venus saaes at gaae ind i Soelen paa adskillige Steder, kunde slutte sig til Soelens Afstand, saa maatte det maaskee ikke være af Bøyen, om jeg stræbte at gjøre dette noget tydeligere, og gav saadant Exempel derpaa, som endogsaa kunde forstaaes af dem, som ikke dagligen omgaaes med Astronomiske Betragtninger, allerheldst da jeg ikke veed, at Sagen paa denne Maade af nogen tilforn er forestillet. Lad f. Ex. (tab. II. fig. 2.) S betyde et kiendeligt Sted paa Enden af Horizonten, som kan sees, lad den Cirkel ABE være en Cirkel, som et Skib, der altsille seylet lige fort, paa en visse given Tid beskriver ved sin Fart omkring Stedet S. Lad C og D være 2 Steder paa Landjorden, hvis Distance er bekiendt, og hvor 2 adskillige Observatorer observere Skibet gaae forbi Punctet S, Spørsmaal, om disse 2 Observatores kan ved Hielp af Uhrverker bestemme, hvor langt Stedet S er borte? hertil svares ja, og bør da Observationen anstilles paa følgende Maade: den Observator i C observerer, hvad Klokketiet Skibet i A passerer S forbi, ligeledes efterseer den anden Observator i D, naar Skibet i B passerer S forbi. Siden subtraherer man den første Observations Tid fra den sidste, Forskiællen bliver den Tid, som gif forbi, medens Skibet seylede fra A til B, med denne Tid deeler man heele Tiden, som Skibet bruger til at beskrive Cirklen ABEA, og faaer man da, hvor stor en Part den Bue AB er af Cirklen ABEA, denne Bue er igien Maal til Vinklen ASB, hvorføre den bliver ogsaa bekiendt, og da desuden de andre 2 Vinkler saavel som siden CD ere givne, saa er det enhver Begyndere i Geometrie og Trigonometrien bevidst, hvorledes man af disse datis i Trianglen CSD kan finde siden SC, som er den søgte Distance.

Derfom Buen MN bliver mindre, bliver Distancen SO vel større, men saa længe SO er ikke uendelig stor imod OP, bliver dog ikke Buen

Buen MN eller Winklen MSN ingen, hvorfore Distancen altid bliver at finde, saa længe der er Forskiæl paa Tiden, naar Skibet er i A og B.

Anvende vi nu dette Begreb af Parallaxens Maal ved Hielp af Tiden i Himmelen, saa betyder S Soelen, eller Soelens Rand, A B E A Veneris Bane, C og D langt fra hinanden liggende Steder paa Jorden, og sees da, hvorledes man ved Hielp af den adskillige Tid, som man paa disse 2 Steder seer Venerem berøre Soelens indvendige Rand, kan bestemme, hvor langt Soelen er borte, i fald der ellers er nogen observabel Proportion imellem Jordens Semidiameter og Soelens Distance fra Jorden.

17. Halleys Idée om at maale Soelens Afstand fra Jorden er endnu ikke gandske forklaret, men her hører endnu dette til, at ligesom man formedelsi Veneris Parallaxin seer Venerem ved sin Indgang i Soelen at berøre den paa adskillig Tid paa adskillige Steder, saa maa ogsaa den samme Parallaxis forarsage, at ved Udgangen ligeledes Berørelsen skeer paa adskillig Tid: videre dependerer Soelens Ophold i Soelen af disse 2 Berørelses Tider, hvoraf følger, at Venus ikke bliver lige længe at see udi Soelen fra adskillige Steder paa Jorden, hvorfore Halleys Forslag var dette, at man skulde udvalge 2 Steder paa Jorden, som man efter Theorierne kunde skionne at være dertil bequemme, og der sende Observatorer hen, for at see, hvor længe Venus opholdt sig i Soelen paa hvert af disse Steder, da man deraf nærmere ved Astronomisk Beregning efter de Principier, som nyelig ere forklarede, kunde bestemme, hvor langt Soelen er borte. Det er let at indsee, hvilke store Fordeele denne af Halley foreslaagne Observations-Maade har, en Secund i Tiden er let at observere, og saa snart Soelens Parallaxis bliver alleeneste 1 Secund større, saa bliver Forskiellen af Veneris Ophold i Soelen paa det eene og andet Sted over 1 Minnt eller 60 Secunder større end tilforn, hvilke en Observator ikke kan tage Fejl af, her behøves til at giøre denne Observation ikke stor Tilbeedelse af Instrumenter, ikke heller behøves hos Observatorem, som skal anstille Observationen, saadan en Øvelse, som ellers i mange andre Tilfælde kunde giøres fornøden, jeg vil alleene, for at det kan sees hvor let det er at giøre sliq Slags Observation, anføre den erfarne Halleys egne Ord derom, som ere disse; Neque alia instrumenta postulamus præter telescopia & horologia vulgaria, sed bona: & in observatoribus non nisi fides & diligentia, cum modica rerum Astronomicarum peritia desiderantur. Non enim opus est, ut latitudo loci scrupulose inquiratur, nec ut horæ ipsæ respectu meridiani accurate determinentur: sufficit, horologiis ad coeli revolutiones probe correctis, & numerentur tempora à totali ingressu Veneris infra discum Solis ad principium egressus ex eodem: cum scilicet primum incipiat globus Vene-

ris opacus limbum Solis lucidum attingere: quæ quidem momenta, propria experientia novi, ad ipsum 2dum temporis minutum observari posse.

Men endfiønt denne Halleys Methode virkelig har saa store Fordeele, saa ere dog de nyere Astronomi, iblant hvilke M. Delisle er den første, som i denne Materie har brækket Iſen, meere for at bestemme Soelens Parallaxin ved 2 Observationer, enten af Veneris Indgang eller Udgang, gjordte paa 2 adskillige dertil udvalgte Steder: Naar sagen er, at Halleys Methode udfordrer 4 gode Observationer, 2 af Indgangen og 2 af Udgangen, hvorved der kunde begaaes dobbelt saa stor Fejl, som naar man alleensie bruger 2 Observationer, og hvad det angaaer, at efter den nyere Methode udfordres noye at vide Stedets Længde, hvor Observationen er ſceet, da svare de, at en Geographisk Længde er ikke saa vanskelig at faae, og ſkulde det end ſlaae Fejl vel at bestemme den, medens Observationen af Veneris Igiennemgang ſceede, saa kunde man dog altid ved Leylighed derom nærmere forſikre ſig, naar ikkun Observationer havde af den Tid, naar Venus berørte Soelen. Det Beſte er vel, at bruge begaae Slags Methoder, paa det man ved Sammenligning af Mængde Observationer, gjordte paa beqvemme Steder, kan faae deſto større Viſhed, og paa det, om Observationen formedelſt ubeqvemt Væir paa nogle Steder ſkulde ſlaae Fejl, man da kunde bode paa Skaden med de andre Observationer, som andensieds vare anſtillede, og ſom bedre vare gelingede.

Jeg haaber nu tydeligen at have viiſt, hvor vigtigt det er at anſtille flittige Observationer paa Venere, naar den er i Soelen, det er forklaret, hvor ſtribrige alle de andre Methoder ere, ſom bruges til at bestemme Soelens Parallaxin, og at det er Venus alleene, ſom er beqvem til at lære os, hvor langt Soelen er borte. Det kunde vel synes, at Mercurius maatte være beqvem til ſamme Brug, men der er ſaa liden Forſkiel imellem dens og Soelens Parallaxin, at den er ikke brugelig, hvorfor Venus bliver alleene tilbage. Naar nu Observationen A. 1769. af Venere i Soelen er forbie, ſaa kommer den ikke der igien førend A. 1874. over 100 Aar efter, hvorfor, om man ikke nu faaer gode og retſkaſne Observationer, man da maae længe bie, inden der igien kan ſvares noget tilforladeligt paa det Spørſmaal om Soelens Diſtance. Den ſtore Halley, ſom var Opfindere af denne nye Methode, og ſom med ſaadan Midkierhed vøſkede at ſee Aſtronomiens Videndiſkab formeeret, ſkriver derfor ſaa eſtertrykkelig i Aaledning af Veneris Paſſage igiennem Soelen A. 1761: Curioſis igitur ſyderum ſeruatoribus, quibus, nobis vita ſunctis, hæc obſervanda reſervantur, iterum iterumqve commendamus, ut, moniti hujus noſtri memores, obſervationi peragenda ſtrenue totisqve viribus incumbant; iisqve fauſta omnia exoptamus & vovemus, præprimis ne nubili cœli importuna obſcuritate exoptatiſſimo ſpectaculo priventur.

ventur atqve ut orbium cœlestium magnitudines intra arctiores limites coercitæ in eorum gloriam famamqve sempiternam cedant.

Men da nu Observationen af A. 1761. er allerede forbie, saa seer jeg strax, at det Spørgsmaal vil møde mig, hvad Nytte man har haft af Observationene giordte i bemeldte Nar, og om man ved deres Hielp nu noyere kan bestemme Soelens Afstand, end tilforn? hertil svares, at man ved de seener Observationer vel er kommet Sandheden noget nærmere, men at man dog ikke har naaet den Noyagtighed, som man ønskede og ventede sig. Soelens Parallaxis er bestemt af M. de la Lande ved Hielp af Observationerne giordte A. 1761. at være imellem $8\frac{1}{2}$ til $10\frac{1}{2}$ Secunder, hvilken Forskiæl vel ikke er saa stor, som den man ved forrige Observations-Maader har faaet, men den er dog endnu alt for stor, og Soelens Afstand fra Jorden forandrer sig fra imod 20 til over 24 Millioner Mile, det er at sige, Differencen beløber sig til over 4 Millioner Mile, hvilken man havde haabet at finde paa $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{3}$ Million Mile nær.

Marsagerne, hvorforsø man af Observationerne A. 1761. ikke fik alt det ud, som man ønskede sig, ere fornemmelig følgende: 1) var ikke Situationen af Venere og Soelen A. 1761. saa fordeelagtig for Observationerne, som den kunde have været, hvorforsø man A. 1769. kan vente en større Noyagtighed i Henseende til Soelens Distances Bestemmelse. 2) laae de Steder paa Jorden, hvor de beste Observationer skulde anstilles, saasom Kamtschatka i Russiske Tartarie og de ubekjendte Lande Sydvest for Nye-Holland, saaledes, at man ikke let saae Muelighed at faae sendt Observatores derhen. 3) forskaffede den svenske Krig imellem de 2 store Europæiske Nationer, de Engelske og Franske, ikke de Lærde den Noelighed og Eenighed, som udfordres, naar de paa beste Maader skal udvide Videnskabernes Grændser, saaledes veed man for Ex. at et Fransk Skib optog et Engelsk, som skulde transportere en Engelsk Astronom til Ostindien, hvor han med stor Nytte kunde have anstillet Observation, saa han aldrig kom til det Sted, hvor han skulde, hvorforsø man ogsaa fattes den Oplysning og Wisshed som man ved hans Observationer kunde have faaet.

Nu begiver jeg mig da fra de Observationer, som bleve giordte A. 1761. til dem, som A. 1767. skulde anstilles, for med større Wisshed at kunde bestemme Soelens Parallaxin. Det er da klart af foregaaende, at Stederne, hvor Observationer bør fornemmelig foretages, ere 6 Slags: 1) nemlig de Steder, hvor Venus formedelt Parallaxin sees allerførst at gaae ind i Soelen. 2) de Steder, hvor Venus gaar allerførst ind i Soelen. 3) de Steder, hvor Venus gaar allerførst ud af Soelen. 4) de Steder, hvor Venus gaar allerførst

❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁ ❁

ud af Soelen. 5) de Steder, hvor Venus opholder sig længst i Soelen. 6) de Steder, hvor Venus opholder sig kortest i Soelen.

Uanlangende det første Slags Steder, som ere de, hvor Venus gaar først ind i Soelen, saa er det klart, at til disse Steder maae henregnes den Part af Jorden, som seer Soelen imod sin Nedgang, naar Venus gaar ind deri; thi efterdi Veneris Gang er fra Osten til Vesten paa den Tid, naar Conjunctionen skeer, saa maae Venus ved vestre Horizont formedelt sin Parallaxin skydes ind i Soelen, førend den virkelig er, og altsaa sees tidligere deri, end den skulde. Venus gaar ind i Soelen fra centro terræ at see efter Kiøbenhavns Tid at regne den 3 Junii Kl. 8. 3 Minut. Esterm., paa den Tid gaar Soelen ned for den søndre Deel af Sydskland og Frankerige og den nordre Deel af Italien, hvorføre disse Lande blive de første, som faae Venerem i Soelen at see, hvilket skeer efter Kiøbenhavns Tid at regne omtrent Kl. 7. 56 Min. Esterm., og kan dette Phænomenon ikke komme til at fattes Observatores, efterdi det sees paa saadanne Steder, hvor der baade ere Observatoria nok, og Folk i Mængde, som forstaae sig paa at anstille det Slags Observationer retteligen.

Uf samme Aarsag, som Venus, naar den skal gaar ind i Soelen, sees der først af dem, som have Soelen i vestre Horizont, af samme Aarsag sees den sidst at komme der ind af dem, som have Soelen i østre Horizont, eller hvor den staaer op, thi i dette Tilfælde skydes Venus formedelt sin Parallaxin fra Soelen ned imod Horizonten, hvorføre den ikke mærkes der, endskiøndt den virkelig fra centro terræ at see er der. Disse Steder blive at søge i det store mari pacifico, eller det stille Hav, hvorom ikkun lidet er bekiendt, saa det er ikke at haabe, at man der skal faae nogen Observation anstillet: vel paa staaer M. Chabert i en Memoire indgivet i Videnskabernes Societet A. 1757, at han haver fundet i en Søejournal, at der i bemeldte store Hav skulde være bequemme Steder, hvor der baade var god Havn, og andre Lejligheder at finde for Observatoribus, men det er dog meget at tvivle paa, at nogen Nation vil blot paa slige Formodninger paatage sig at sende Observatores slige Steder hen, i det mindste mærkede man ikke, at nogen vilde resolve dertil A. 1761, da samme Casus mødte, og da M. Chabert stræbte at gjøre det saa meget rimeligt, at man med Nytte kunde sende Observatorer til nogle visse Der i mari pacifico, som han angav for at være bequemme for Observatoribus, for der at iverksætte Observationer til at bestemme Veneris Parallaxin.

Jeg begiver mig fra Observationerne af Veneris Indgang i Soelen til Observationerne af dens Udgang, og naar der spørges, hvor da Venus skal sees først at gaar ud af Soelen, saa forstaaes af det, som til

tilførn er anført, at det bliver saadant et Sted, som seer Soelen ved vestre Horizont eller imod Nedgangen, naar Venus gaaer ud, thi i dette Tilfælde skydes Venus, som gaaer fra Øster til Vester, formeldsi Parallaxin længere fra Soelen, end den virkelig er, og synes derfor at være ude, da den dog fra centro terræ at see, endnu er der. Udgangen skeer efter Kiøbenhavn's Tid at regne den 4de Junii Kl. 2. 26 Min. Formid. paa den Tid gaaer Soelen ned i Mexico i America og i mari pacifico, hvorføre det vil blive til Nytte at have en Observatorem i Mexico, hvor den ogsaa vel faaes, efterdi de Spaniske paa det Sted ere saa vel etablerede, at det ey vil være dem vanskeligt at faae Observationer der anstillede. Vel er det saa, at i mari pacifico gaaer Venus endnu 1 Minut tidligere ud af Soelen end i Mexico, men da Observationen bør anstilles paa Landjorden, og Venus gaaer ud i Mexico Kl. 2 19 Min., 7 Min. sildigere end for centro terræ, saa kan man være vel fornøiede med den Observation, som i Mexico kan have, efterdi andet Sted paa Landet, som er bequemmere, ey kand findes.

Seenefti see de Steder Venerem at gaae ud af Soelen, som have Soelen opstaaende eller i østre Horizont, naar Udgangen skeer, thi i dette Tilfælde trykkes Venus ved Parallaxin ned i Soelen, naar den for centro terræ at regne virkelig er ude deraf. De bequemmeste Steder til at anstille disse Observationer, bleve at søge i Arabien, Persien og ved mare Caspium, hvor Venus gaaer ud af Soelen efter Kiøbenhavn's Tid at regne Kl. 2. 33 Min. Om der blive sendte Observatores til Persien eller Arabien veed jeg ikke endnu, men af et Brev fra Prof. Rumofsky til mig seer jeg, at fra Petersborg Societet sendes paa 2 adskillige Steder imod det Caspiske Hav Observatores for at observere Veneris Udgang af Soelen. Ellers kan ogsaa de Observationer af Udgangen, som gøres norden i Europa i Finmarken, Lapland og norden i Rusland blive nyttige til at ligge med de Observationer, som gøres i Mexico og omkringliggende Steder i America, thi lad være Udgangen skeer der 2 à 3 Minuter før, end i Arabien og Persien, saa vil dog Forskiællen paa det eene og andet Sted be- drage sig til omtrent 1 i 1 Minuter, hvilken Forskiæl er stor nok til deraf at kunde slutte noget med Visshed om Soelens Parallaxi.

Endelig fører Ordenen mig til at handle om de Steder, hvor Venus bliver i Soelen at see den heele Observations Tid, baade ved sin Indgang og Udgang, for nøiere at bestemme, hvor den opholder sig længst, og hvor den opholder sig kortest i Soelen. Det første Slags Steder, nemlig hvor Venus opholder sig længst i Soelen, maae søges der, hvor Venus gaaer ind i Soelen, naar den er ved vestre Horizont, og altsaa førend den skulde, og gaaer ud ved østre Horizont, seener end den skulde. Disse Steder findes da i den nordlige Part af Europa, saasom i Nordlandene, Finmarken, Lapland og norden i Rusland, hvor Venus opholder sig i Soelen fra 6 Tim. 33 Min. til 6 Tim. 34 Min. Dette Phœnomene vil gandske vist blive vel paa passet; som Prof. Rumofsky beretter mig, agte Russerne at sende 4 adskillige Observatores paa adskillige Steder norden i deres Stater, de Svenske, som ikke for- sømte sig A. 1761, vil uden Tvivl ogsaa A. 1769 sende Observatores paa de bele- ligste

ligste Steder i deres Rige, og efter vores Allernaadigste Konges Befaling skal bortsendes 3 adskillige Observatores til hans nordlige Lande, saa man maae vist haabe ved denne Lejlighed at faae noaen noye Bestemmelse, og at om Observationen formedest ugunstigt Veirligt eller andre Omstaendigheder skulde mislykkes et Sted, man dog er fuldkommen i Stand til at raade Hod paa Skaden ved de mange Observationer, som kunde have andre Steder fra, og som meget nær alle vilde give samme Udslag.

Nu blive omsider alleene de Steder tilbage, hvor Venus opholder sig kortest i Soelen, disse maae søges der, hvor Venus gaaer ind i Soelen ved dens Dvgang og altjaa seenerer, end den skulde, og ud af Soelen ved dens Nedgang, og folgelig for end den skulde. Disse Steder ere i mari pacifico, hvor der formodentlig af foranførte Aarsager ingen Observationer blive anstillede; Mexico i America bliver da alleene tilbage, der gaaer Venus ind i Soelen, omtrent naar den er imod Zenith, saa man i Mexico skal see Veneris Indgang omtrent samme Tid, som fra centro terræ, men Venns gaaer ud imod Soelens Nedgang, saa dens Udgang sees over 6 Min. tidligere end den skulde, hvorfore Veneris Ophold i Soelen i Mexico vil være omtrent 18 Min. kortere end i de nordre Lande af Europa, hvilken Forskiel er stor nok til deraf med Noyaatighed at kunde bestemme Soelens Parallaxin.

For at min Læsere kan desto bedre giøre sig Begreb om den adskillige Tid, som Venus sees at gaae ind og ud af Soelen paa adskillige Steder paa Jorden i forestaaende Igiennemgang, saa tilføyes medfolgende Landkort over Jorden, hvor ved enhver Cirkel staaer tegnet den Time og Minut efter Kiøbenhavn's Tid at regne, paa hvilken Venus skal sees at gaae ind og ud i de Lande, som ligge under samme Cirkel. Ligeledes betegnes ogsaa i samme Kort ved Linier de Lande, hvor Venus gaaer ind og ud enten ved Soelens Dvgang eller ved dens Nedgang, saa man i dette Kaart kan hastelig oversee alt, hvad i forrige Paragraphis er bleven anført.

Jeg haaber nu nogenlunde tydeligt at have foreskillet, hvad Nytte man kunde vente sig til Astronomiens Fremvert af Veneris Observationer i Soelen, ligeledes er det ogsaa viist, paa hvad Steder Observationer bør anstilles, naar man af dem vilde trække de nyttigste Slutninger til at bestemme Soelens Afstand fra Jorden, hvorfore, da Prinzerne ved deres Gavnildhed ogsaa vil giøre sit til, at de fornødne Observationer kan blive iværksatte, det vil blive de nu værende Astronomorum Sag, om de vil undgaae deres Efterfølgeres Bebrejdelser, som over 100 Aar ikke meere kan faae dette rare Syn at see, at betiene sig af Lejligheden, og at stræbe med største Noyaatighed og største Fordeele at anstille Observationerne A. 1769, hertil vil jeg ogsaa ønske Lykke, og slutter jeg da denne min Afhandling om Veneris Gang igiennem Soelen med allerunderdanigst Taksigelse paa Astronomiens Begne til Hans Kongel. Majestæt vores Allernaadigste Konge, som ved denne Lejlighed, saa vel som ved mange andre, har viist sin allernaadigste Attention for Videnskabernes Fremvert, og har fourneret saa rigeligen til forestaaende Observation af Venus, at man kan være forsikkert om, naar Veiret ikke skulde blive alt for ugunstigt, der da skal blive giort i Hans Majestæts Riger og Lande af bemeldte Phænomeno saa fordeeltagtige og bestemte Observationer, som der behøves til at erlange en noyere Visshed om Soelens Distance fra Jorden.

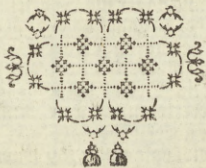

Fig. 1.

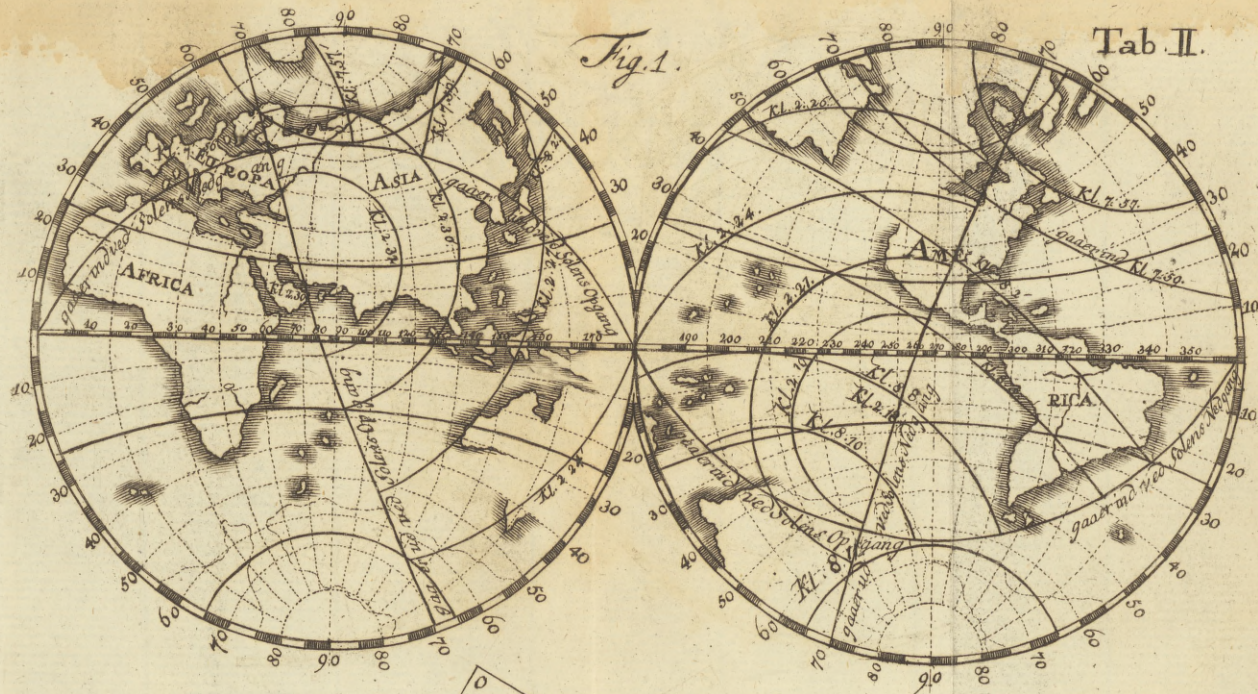
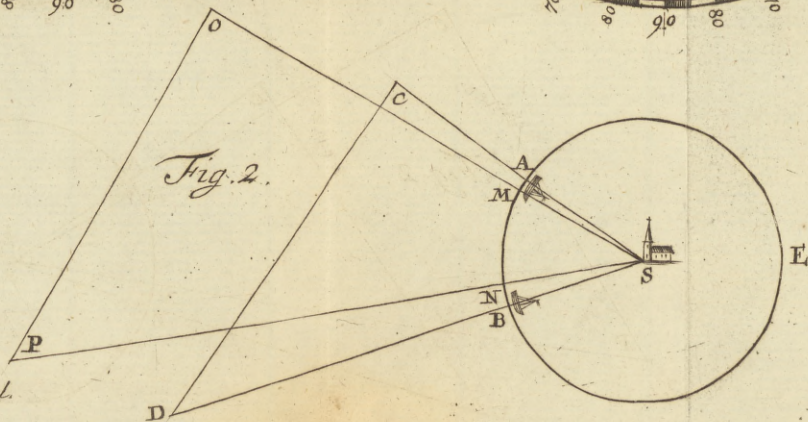

Fig. 2.

H.F. Schlegel. del.

I. Haasfe. 1768.

Da i den Afhandling om Veneris Gang igiennem Soelen, som følger med dette Mars Calendar, saa ofte er sagt, at Soelens Afstand fra Jorden dependerer gandske af dens Parallaxi, og at den bliver større, saa snart Parallaxis er mindre, og derimod mindre, naar Parallaxis er større, saa er i denne Table anført, hvor stor Soelens Afstand fra Jorden bliver, eftersom adskillig Parallaxis antages fra 20 til 5 Secunder. Fra 12 Secunder af indtil 5 Secunder, som er de Grændser, hvorinden Soelens Parallaxis nødvendig maae forblive, er Soelens Distance beregnet ikke alleeneste til fulde Secunder, men end ogsaa til hver halve Secund, og for Resten er Tablens Indretning saa tydelig, at det ey gøres fornødent derom meere at erindre.

Soelens Parallaxis II	Soelens Distance i Jordens Semidiametre.	Soelens Distance i Danske Mile.
20	10313	8 Millioner 868042
19	10856	9 334780
18	11459	9 853337
17	12133	10 433005
16	12892	11 085051
15	13751	11 824081
14	14733	12 668647
13	15867	13 643156
12 $\frac{1}{2}$	16501	14 188842
12	17189	14 780138
11 $\frac{1}{2}$	17936	15 422686
11	18751	16 123740
10 $\frac{1}{2}$	19644	16 891530
10	20626	17 736083
9 $\frac{1}{2}$	21712	18 669560
9	22918	19 706773
8 $\frac{1}{2}$	24266	20 866010
8	25783	22 170100
7 $\frac{1}{2}$	27502	23 648162
7	29466	25 337294
6 $\frac{1}{2}$	31734	27 286312
6	34378	29 560200
5 $\frac{1}{2}$	37502	32 247480
5	41253	35 472167

Det er bekiendt, at et Dogn eller 24 Timer ere ikke altid lige lange, men at de f. E. ere længst ved Vinters Soelhværs Tider, og kortest imod Høstens Jevndogn; dette er Marsagen, hvorfra man declarer Aaret ind i 365 lige lange Dogn, hvorefter Uhrværkerne, som altid bør gaae med æquabel Gang, skal rette sig, men den sande Dognets Længde bliver da noget længere eller kortere, end Middellængden af Dognet, og det er denne Forskiel af Dognets sande og middel Længde, som anføres i Tavlen i Secunder af Tiid til hver Dag i Aaret, hvor Tegnet (+) betyder, at de Secunder, som staae anførte i Tavlen, skal lægges til Middeldognet, for at faae det sande Dogns Længde, og Tegnet (-) betyder, at Secunderne, som ere anførte i Tavlen, skal drages fra Middeldognet, for at faae det sande Dogn. Vil jeg f. E. vide, hvor langt det sande Dogn er den 13 Martii, da seer jeg, at ved den Dag i Tavlen staaer 18 Secunder, og oven over øverst i Tavlen staaer (-), hvilket betyder, at disse 18 Secunder, skal drages fra Middeldognet, for at faae det sande Dogns Længde, hvoraf følger, at naar et Uhrværk gaaer rigtigt, saa skal det den 13 Martii gaae 18 Sec. for langsomt i 24 Timer efter den sande Tiid at regne. Ligeledes om jeg vil vide, hvor langt det sande Dogn er den 30 Novembr., saa finder jeg, at ved bemeldte Dag staaer i Tavlen 20 Secunder, og oven for tegnet (+), hvilket betyder, at det sande Dogn er 20 Secunder længere, end Middeldognet, og at selgelig et Uhrværk, som gaaer rigtigt, skal bemeldte Dag gaae 20 Secunder for fort i 24 Timer efter den sande Tiid at regne.

Det sande Dogn er længere eller kortere end Middell = Dognet.

Dagene.	Januarius	Februarius	Martius	Aprilis	Majus	Junius	Julius	Augustus	September	October	November	December
	II +	II +	II -	II -	II -	II +	II +	II -	II -	II -	II -	II +
1	27	7	14	20	9	7	10	4	20	20	2	21
2	27	6	14	20	9	8	10	5	20	20	2	21
3	26	5	15	20	8	8	9	6	21	20	1	22
4	26	5	15	19	8	8	9	7	21	19	+	22
5	25	4	15	19	7	9	9	7	21	19	+	23
6	25	3	16	19	6	9	8	8	21	19	2	23
7	24	2	16	19	6	9	8	8	21	18	3	24
8	24	1	16	19	5	10	8	9	21	18	4	25
9	24	-	17	19	5	10	7	10	22	17	5	25
10	23	0	17	18	4	10	7	10	22	17	5	26
11	23	1	18	18	4	10	7	11	22	16	6	26
12	22	2	18	18	3	11	6	11	22	16	7	27
13	22	3	18	17	3	11	6	12	22	15	8	27
14	21	4	19	17	2	11	6	12	22	15	8	28
15	20	4	19	17	2	12	5	13	23	14	9	28
16	20	5	19	16	1	12	5	13	23	14	10	28
17	19	5	19	16	1	12	4	14	23	13	11	28
18	19	6	19	15	+	12	4	14	23	13	12	28
19	18	7	19	15	1	12	3	15	23	12	12	28
20	17	8	19	15	2	12	3	15	23	11	13	29
21	16	8	19	14	3	11	2	16	22	10	14	29
22	15	9	19	14	3	11	1	16	22	10	15	29
23	14	9	20	13	4	11	-	17	22	9	16	29
24	13	10	20	13	4	11	0	17	22	9	17	29
25	12	11	20	13	4	11	1	18	22	8	18	29
26	11	12	20	12	5	11	1	18	22	7	18	28
27	10	12	20	11	5	10	2	18	21	6	19	28
28	9	13	20	11	6	10	2	19	21	6	19	28
29	8	13	20	10	6	10	3	19	21	5	20	28
30	8		20	10	7	10	3	19	21	4	20	28
31	7		20		7		4	20		3		27

TAB. III.

Observationerne giordte med Barometro og Thermometro betyder dette Tegñ (.), at en fjerde Deel skal lægges til Tallet, som det staaer ved; dette Tegñ (-) betyder en halv, og dette Tegñ (v) betyder, at en fjerde Deel skal tages fra Tallet, som det staaer hos.

De anførte Barometriske Observationer ere giordte hver Dag om Middagen; Barometrum er inddeelt i Francke Tomer og Linier, og det hænger i Observatorio i en Højde af henimod 60 Alen over Havets Horizont, hvortore, naar man vil af de observerede Højder søge Barometri Højde ved Havets Waterpas, omtrent halvanden Linie maae legges til den Højde, som staaer i Tavlen.

Åar 1767 er den største Højde observeret af Barometro den 21de Novembris om Middagen, da det steg til 28 Tom 5 1/2 Linier; den mindste Højde er bleven observeret den 27de Februarii, da det sank til 26 Tom. 9 1/2 Linier.

I de Thermometriske Observationer betyder Bogstavet F Gradus Frigoris, og C Gradus Caloris. I de 4 kolde Maaned, Novembri, Decembri, Januarii og Februarii, anføres de Thermometriske Observationer, som ere giorte om Morgenen, efterdi man holder for, at det paa den Tid af Dagen er koldest, men i de andre Maaned anføres de Observationer, som ere giordte om Aftenen eller Eftermiddagen, efterdi de paa den Tid er varmest.

Thermometrum er inddeelt paa den Maade, som M. Reaumur har brugt, og det hænger paa en Væg i Observatorio imod Norden, saa Soelen ikke kan skimne derpaa.

Det er klart, at Thermometrum i Almindelighed maae staae højere i Byen, end paa Observatorio.

Den største Højde af Thermometro blev observeret den 8de Augusti om Eftermiddagen, da det steg til 18 1/2 Gradus Caloris, og det sank dybest den 15de Januarii, da den mindste Terminus blev observeret 8 1/2 Gradus Frigoris om Morgenen, og i frie Luft ved Midnats Tid 12 1/2 Gradus Frigoris.

Naar i Rubriken for Vinden staaer (inc.) uvist, da betyder det, at Været enten har været usfadigt, eller saa stille, at man ikke kunde see, hvad Vinden var.

Vinden er bleven observeret 3 gange hver Dag, Morgen, Middag og Aften, endskiønde i Tavlen ikkun er anført Observationen for Middag.

Observationer af Barometro, Thermometro og Vinden for Åar 1767.

Dato	JANUARIUS.			FEBRUARIUS.			MARTIUS.			APRILIS.			MAJUS.			JUNIUS.		
	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.
1	27. 7v	F. 3v	S. V.	28. 0.	F. 3.	S. D.	27. 4.	C. 2.	V.	28. 2	C. 5.	R. D.	28. 2.	C. 6.	S.	27. 8	C. 11.	S. D.
2	0v	1v	D.	2.	3	S.	6	3	S. V.	4.	4v	R. D.	27. 11.	4.	D.	7-	12-	S. V.
3	7-	2	R. D.	27. 11.	2.	inc.	0-	3v	V.	4-	4	D.	11-	3.	S.	7v	11-	D.
4	11.	4.	R. D.	11.	1	R.	7.	2	R. D.	3	3.	S. D.	7.	3-	S.	8v	11v	S. V.
5	11-	5-	R. D.	28. 1.	2.	R. D.	28. 0.	1.	V.	1.	5	R. D.	5.	4.	S.	28. 0	11	S. V.
6	10-	6	D.	2-	6	D.	27. 9.	3.	V.	0-	5v	R. D.	7-	6v	S. D.	2	12.	S.
7	10-	5-	S. V.	27. 10-	6	S.	4	4v	V.	2	5v	D.	10	7.	S. V.	2v	12	S.
8	8-	6v	S. V.	5	4	S.	5	3	R.	2-	5	inc.	10-	7-	R. V.	1.	12-	R. V.
9	7.	5.	S.	2	0-	S.	8.	2-	R.	27. 11-	6-	V.	10-	8.	S.	0.	14.	R.
10	7	3v	S.	5v	2v	S.	8-	3.	V.	9	7-	R.	9-	8v	S.	0	15	S. V.
11	7-	3-	S.	5	3v	D.	7	3.	V.	9-	8.	R.	9	8	S.	0	15	S. V.
12	7v	3.	R.	3v	1.	S. D.	6v	3-	V.	10	7v	R.	10-	9-	S.	27. 10v	15-	R.
13	9v	5	R.	4.	1v	V.	5.	1-	V.	10v	5v	D.	10.	10	S.	8	13.	inc.
14	9.	6-	R. D.	3.	1-	D.	7	2v	V.	7.	4v	V.	9.	9.	S. D.	6-	12v	R.
15	10v	8.	R.	6-	2.	S. D.	8	1-	R. D.	9.	3.	R. V.	9-	9.	R. V.	7-	13.	R. D.
16	10-	8	inc.	6	1v	R.	9	1.	R.	10.	3v	R. D.	11v	11.	R. D.	8	15v	R.
17	11.	7v	inc.	8	0-	S.	3	1v	S.	28. 0-	2-	R. D.	9-	11-	R. D.	9.	12-	S. V.
18	11	7-	V.	9.	C. 0-	S.	5.	1v	D.	0.	2-	R. D.	10.	10.	R. D.	8	12	S. V.
19	11.	5.	S. V.	11-	2v	V.	5v	1.	R. D.	27. 10.	2-	R. D.	10	9.	R. D.	7-	12v	S. V.
20	11.	5-	R.	28. 0.	0-	inc.	3-	2v	D.	8	3-	D.	10	8-	D.	7-	10-	S. V.
21	28. 1v	6v	V.	27. 8-	0	S.	5	2-	inc.	10v	3.	D.	9-	9-	S.	5.	10	V.
22	27. 11.	6.	S.	9v	1v	S.	7-	3	D.	10.	4-	S.	9v	10-	R. V.	7.	10	V.
23	10.	6v	S. D.	10	0-	S. D.	10	4v	D.	10	3-	S. D.	7.	10.	V.	9.	11	V.
24	8.	5.	V.	28. 0.	0.	inc.	9-	3	R. D.	11v	4v	R. D.	6	10.	V.	10-	11	V.
25	10	4.	R. D.	27. 9-	1.	V.	9.	3	R. D.	28. 0.	6v	R. D.	6-	8	S. V.	7-	13	V.
26	10-	3	S. V.	5	1	S. V.	11v	4v	D.	0	5-	R. V.	4-	9	V.	8.	13.	S. V.
27	10.	3v	S. V.	26. 10-	2-	S. V.	11v	3	R. D.	27. 9v	5	S. V.	4.	9-	V.	8-	13v	V.
28	8	1	S. V.	27. 0-	2v	V.	9.	3.	R. D.	10.	7.	R. D.	5	10v	inc.	9-	12	V.
29	7.	1v	V.				11	3.	R. D.	28. 2-	7.	R. V.	6.	9v	V.	10v	12-	V.
30	10.	0.	V.				28. 0.	3v	R. D.	1-	6-	R.	6v	9.	S.	7.	11-	R. V.
31	9.	0-	D.				0-	4.	D.				6-	10.	S. V.			

Ved at igiennemgaae alle Observationer af Vinden, som ere giorte 3 Gange om Dagen, findes, at Vinden har været observeret i hver Kant saaledes og saa ofte, som følgende Table udviser.

Maaened.	R.	R.D.	D.	S.D.	S.	S.W.	W.	N.W.	inc.
Januarius	13	14	7	5	14	21	13	1	5
Februar.	5	3	13	11	23	7	11	1	10
Martius	8	28	12	2	4	9	21	4	5
Aprilis	15	24	21	5	3	4	7	7	4
Majus	2	11	9	9	27	8	17	7	3
Junius	16	3	2	1	7	20	32	8	1
Julius	7	2	1	1	15	34	21	9	3
Augustus	6	5	14	7	20	10	20	11	0
September	15	6	4	10	15	13	22	3	2
October	1	3	2	1	6	35	35	5	5
November	12	7	1	1	14	28	18	2	7
December	10	12	24	1	5	14	18	0	9
Summen.	110	118	110	54	153	203	235	58	54

Observationer af Barometro, Thermometro og Vinden for Aar 1767.

Dagene.	JULIUS.			AUGUSTUS.			SEPTEMBER.			OCTOBER.			NOVEMBER.			DECEMBER.		
	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.	Barom.	Ther.	Vind.
1	27. 6.	C. 12 ^v	N. V.	27. 8.	C. 16 ^v	W.	27. 9.	C. 16	S. D.	27. 8.	C. 7.	S. V.	27. 6 ^v	C. 8.	S. V.	27. 5.	C. 2.	N.
2	7	11.	W.	10.	14 ^v	W.	9 ^v	15.	W.	4	9	S. V.	7.	7	W.	28. 1.	F. 1	N. D.
3	4	12.	S. V.	10 ^v	14	N. D.	8.	13.	W.	2.	9.	W.	2.	7 ^v	S.	3	1.	W.
4	3.	13.	S.	9.	14.	S.	11	15	S.	6 ^v	8	S. V.	3 ^v	6.	W.	27. 9 ^v	C. 2 ^v	N.
5	4.	14 ^v	W.	28. 0 ^v	15.	S.	11	14	S. D.	10.	7	S. V.	5.	5.	N.	9 ^v	1	inc.
6	6.	14.	S.	0 ^v	17.	D.	10	16.	S. D.	3 ^v	8 ^v	S. V.	9.	4	N.	7 ^v	1	S.
7	9.	15 ^v	S. V.	27. 10 ^v	17.	D.	8.	15.	S.	7 ^v	7	S.	10	3	S. D.	0	2	W.
8	9.	13.	S.	9.	18.	D.	7	14.	N.	5.	8.	S.	7.	5 ^v	S.	0	4.	W.
9	5	14.	S. V.	10 ^v	17	S.	8	14	S. V.	4.	8	S.	8	7 ^v	S. V.	3.	3.	W.
10	4.	13.	S. V.	10.	16.	S. V.	7.	14	D.	9.	7	W.	7.	8.	W.	7.	2.	W.
11	6.	14 ^v	S. V.	11.	17	N.	10	14.	N.	10.	7 ^v	W.	4.	8	W.	8 ^v	3	W.
12	8.	14 ^v	W.	10.	16 ^v	N. V.	28. 1 ^v	14	S.	28. 0	7	N. D.	8 ^v	6	S. V.	8	3 ^v	S. V.
13	9 ^v	15 ^v	N. V.	10.	15	W.	0 ^v	13.	S.	2 ^v	6.	W.	7	7.	W.	11.	2.	S.
14	9.	14.	S. V.	9.	15	S. D.	27. 9.	13	N.	1	7.	W.	5 ^v	5.	S. V.	9.	3	S. V.
15	8 ^v	12.	N. D.	5.	15.	S.	10.	13 ^v	W.	0.	7	W.	3.	6	S.	11.	4	S. V.
16	8.	14 ^v	N.	6 ^v	15 ^v	S. V.	9	13 ^v	S. V.	27. 3.	8	S. V.	5.	6 ^v	S. V.	28. 0.	3.	S. V.
17	10.	15	inc.	6 ^v	14.	S. V.	9.	14	W.	4	7 ^v	W.	6	6	S.	0	3 ^v	inc.
18	11 ^v	16 ^v	N.	6.	14	S.	10.	14	W.	3	6.	S. V.	9 ^v	6.	S. V.	27. 11.	2 ^v	D.
19	10	16	S. V.	6.	14 ^v	N. D.	28. 0.	13	W.	6.	7	W.	28. 0.	6 ^v	N. D.	11.	1.	D.
20	8.	16 ^v	N.	4.	13 ^v	N. V.	0.	13	N.	11.	8 ^v	S. V.	3 ^v	5	S. V.	28. 0	2	D.
21	4.	15.	S. V.	6.	15 ^v	S. D.	4 ^v	11	N. D.	11	7	N. D.	5.	5.	S. V.	3.	1.	D.
22	5.	14.	S. V.	8.	15 ^v	D.	1.	13.	N. V.	28. 0.	8 ^v	S. V.	3.	5.	D.	4.	0.	D.
23	6.	15	S. V.	9.	15	S.	0 ^v	13	S. V.	0.	8.	S. V.	2.	5	N. D.	4.	F. 0.	N. D.
24	7.	15 ^v	W.	8.	14.	S.	0.	13 ^v	S.	27. 11 ^v	8	inc.	2	4.	N. D.	3 ^v	0.	N. D.
25	9	15.	S. V.	10.	13.	S. V.	0	12	W.	11.	9	W.	1.	4	inc.	5	0.	D.
26	8.	15	S. V.	28. 0.	13.	W.	27. 10	12	W.	8.	9.	W.	27. 9.	4.	S. V.	1.	0.	D.
27	7.	13.	N. V.	1.	14.	N. V.	5.	12 ^v	W.	4	9	W.	3.	5 ^v	S. V.	27. 8.	0.	S. D.
28	8.	13.	W.	2 ^v	14.	W.	4.	10.	N.	10	8.	N. V.	7	4	N.	8.	0.	D.
29	7.	13 ^v	S. V.	27. 11.	15.	N.	2	9 ^v	S. D.	10.	8 ^v	S. V.	10.	3.	N.	6	C. 0.	N. D.
30	7.	14	S. V.	11.	15	D.	6	8	N. D.	8.	8.	S. V.	3.	4	N. V.	6.	0	N.
31	7	17	S.	10.	15.	S. D.				5	9	S.				8.	F. 2.	N.